Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

http://svitlytsia.crimea.ua

№ 48 (1596) П'ятниця, 26 листопада 2010 р. Видається у Сімферополі з 31 грудня 1992 р. Ціна 1 грн. 90 коп.

«ТО БУВ СПРАВЖНІЙ АРМАГЕДОН...»

СЛОВО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ДО НАРОДУ В ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

Доземно вклоняюся пам'яті безневинно убієнних Голодомором.

Навіть сьогодні трагедію 1932 - 1933 років важко осмислити. То був справжній Армагедон, коли люди од голоду втрачали людське.

Відтак, це національне нещастя, яке поглинуло мільйони безневинних, не підлягає забуттю.

В Україні за часів незалежності немало сподіяно і чиниться задля увічнення пам'яті по убієнних Голодомором. Встановлюються поминальні знаки, пам'ятки і навіть цілі меморіали.

Найбільше дотикають серце пам'ятки і пам'ятники, зведені за народним звичаєм - на кошти, зібрані громадою. Це давня українська традиція. До слова, перший такий поминальний Хрест, ще задовго до урядових рішень, був освячений 12 серпня 1990 року за повним православним ритуалом, в присутності десятків тисяч мирян, гостей з усієї України та із-за кордону, під Лубнами, біля Мгарського монастиря.

Там же, за козацьким звичаєм, було насипано курган скорботи і зведено Великий вічовий дзвін над трасою Київ-Харків під Лубнами, біля Мгарського монастиря при багатотисячному велелюдді. Відтоді щороку відбуваються там панахиди. Одне слово, цей меморіал нині відомий у всьому світі.

Сталося це, повторюю, ще до урядових рішень. Далі держава взяла на себе ту справу. І це - до її честі.

Однак, коли ці печальні учти почали йти конвеєром, коли деякі, з дозволу сказати, «вчені» на численних імпрезах і «круглих столах» легко перекидаються мільйонами загиблих з голоду - від 3 млн. - до 5 млн. - до 7 млн., а то й більше - то це вже кощунство. Адже смерть навіть однієї людини - це невідшкодована втрата не тільки для рідних, а й для Космосу. То чи можна скидати на рахівниці мільйони, як щось таке собі, не суттєве. Це - непростимий гріх.

Треба, нарешті, піти за принципом - «на сьогодні доведено на основі документів і спогадів очевидців стільки-то. Пошуки ведуться далі, згідно з якими і буде уточнюватися ця важка цифра».

У ці скорботні дні не хотілось би вдаватися до критичного аналізу, однак ми зобов'язані говорити правду і тільки правду, аби скороспілими викладками не здевальвувати сакральність вселюдського горя.

Ще раз усі разом вклонімося Пам'яті безневинно убієнних жертв Голодомору і пообіцяємо, що зробимо все, аби подібне жахіття ніколи не нависло чорним крилом над Україною!

Президент України
Віктор ЯНУКОВИЧ.

26 листопада 2010 р.
м. Київ.

http://www.president.gov.ua

Фото О. Носаненка.

26 листопада 2010 р. Класна година «День пам'яті жертв Голодомору» у 5–Д класі сімферопольської школи №3 ім. А. Макаренка.

УКРАЇНЦІВ ЗАКЛИКАЮТЬ 27 ЛИСТОПАДА О 16.00 ЗАПАЛИТИ СВІЧКИ ПАМ'ЯТІ...

Громадський оргкомітет із вшанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду 1932-1933 у зверненні до співвітчизників закликає усіх людей доброї волі, незалежно від національності, громадянства та віросповідання, усіх, хто поділяє біль та скорботу українського народу, 27 листопада о 16.00 запалити свічку пам'яті за душі тих, хто став жертвою Голодомору".

Представник оргкомітету Євген Сверстюк підкреслив, що не потрібно політизувати вшанування пам'яті жертв Голодомору. "Запалення свічки пам'яті, поминання у церквах тих людей, які були поховані без відспівування, - не потрібно політизувати цього заходу. Ми хочемо збудити в суспільстві дух пам'яті", - наголосив він.

У зверненні також міститься заклик до всіх церков та релігійних організацій України провести молитовні заходи та взяти участь в жалобних заходах із вшанування пам'яті жертв Голодомору.

Оргкомітет закликав політичні партії, громадські організації та інші інституції громадянського суспільства на аполітичній основі, за відсутності партійної чи іншої символіки, під національними прапорами із жалобними стрічками в Києві та на місцях приєднатися 27 листопада до акції.

* * *

27 листопада о 16.00 у храмі св. Володимира та Ольги у Сімферополі (вул. Севастопольська, 17-а) розпочнеться панахида пам'яті жертв Голодомору...

ГОЛОДОМОР 1932-1933: ЗАБУТТЮ НЕ ПІДЛЯГАЄ

Хтось з мудрих сказав, що людська цивілізація – це вдосконалення засобів знищення собі подібних. Людина вигадала спочатку меч, потім порох, ще пізніше – ядерну бомбу. Попри це, найстрашнішим залишається голод, особливо, коли використовується в якості зброї. Він не просто вбиває людину фізично, він вбиває її гідність, розум, людяність, він робить з людини тварину...

У радянські будні 20-х років неможливо було й гадати, що в 30-х роках українське селянство, після буржуазії, стане для радянської влади ворогом № 1. Хто тоді глибоко осмислював ідеологію марксизму-ленінізму, а тим більше її непрогнозоване практичне втілення?

За теорією впровадження комунізму у практику, головним соціальним прошарком, що зобов'язувався провадити у життя ідеї „революції" був „пролетаріат". Під цією верствою розуміли робітників, оскільки вони були вільнонайманими, пригнобленими та задіяними у сфері виробництва із застосуванням передових технологій. Вони у своїй діяльності не володіли приватною власністю, і, таким чином, мали реальне місце в суспільстві з одержавленою економікою. Тобто, держава володіла всіма заводами та фабриками, і стаючи роботодавцем для робітників, забезпечувала їх добробут.

Інша ситуація була з селянами. Їх також трактували як „пролетаріат", оскільки вони заробляли на хліб фізичною працею. Але ріст продуктивності сільського господарства забезпечується при наявності приватного сектора у цій галузі виробництва (власність на землю та вільний доступ до ринку збуту). А приватна власність суперечила принципам побудови „справедливого комуністичного суспільства". Для залагодження цього питання створили колгоспи та радгоспи. Але це докорінно не вирішило питання: залишалися присадибні ділянки – городи. От і виходить, що селянство такий собі «недопролетаріат», тобто – гірше за буржуя.

Крім того українське селянство було найбільшою верствою в УРСР та й відзначалося антирадянськими настроями, про що свідчать події Української Революції 1917-1920 та численні антирадянські повстання протягом 1920-х років.

(Закінчення на 4-й стор.).

ГОЛОДОМОР НА ПРИКАРПАТТІ

ПОГЛЯД З КРИМУ

Ця хатинка із села на Покутті, де народився автор, - очевидець Голодомору. Там справді померли з голоду у той трагічний 1947 рік...

Коли відвідував музей Голодомору у Києві, кинулося у вічі, що Книги Пам'яті жертв Голодомору стосуються лише жертв геноциду 1932–1933 років, про це свідчать і карти його розповсюдження Україною. На картах геноциду Голодомором в тодішній Україні західні області відсутні, бо не входили на той час до складу «соціалістичної Батьківщини». Виглядає так, що ці області більшовицький геноцид Голодомором взагалі обійшов стороною і в західному регіоні України жителі в часи будівництва «світлого майбутнього» голодної смерті не знали взагалі. Але це не так, бо після війни радянська влада вернулася до практики 1932 року і у 1947 році накрила Покровом голодної смерті і цей край – той рік приніс жорстокий Голодомор і на Прикарпаття.

Про наявність голоду на родючих землях у «хлібних» районах нинішньої Івано–Франківщини в повоєнному 1947 році в радянські часи інформація була закрита і заборонена. Партійні органи не могли визнати свою вину в тому, що встановлення радянської влади і щасливого колгоспного життя в цьому краї розпочиналося з трагедії Голодомору. Більш відомо було про голод у післявоєнний 1947 рік в південних і центральних областях України, причиною якого видавався виключно неврожай. А ось про голод в Галичині, причім, в найбільшому її сільськогосподарському регіоні – на Покутті у той же час обходилося глибокою мовчанкою.

Та голод на Покутті, у тому числі найбільших сільськогосподарських районах: Снятинському, Городенківському і Коломийському в 1947 році був і пік його прийшовся на липень–серпень, коли, здавалося б, мав би вже бути новий урожай, коли настало мирне життя і з фронту, хоч і не всі, повернулися фронтовики, а з ними і робочі руки в село.

(Продовження на 5–й стор.).

ВЕЛИКИЙ ГОЛОД У КРИМУ

Про Голодомор 1932—1933 років в Україні нині говорять і пишуть багато. Голод 30–х років, який забрав мільйони людських життів, безперечно, є однією з найстрашніших трагедій XX століття й водночас одним із найжахливіших злочинів, скоєних радянським режимом.

Віддаючи данину пам'яті загиблим у той страшний час, варто згадати і про голод початку 1920–х років, який за масштабами та наслідками був також жахливим.

Як і Голодомор 1930–х років, голод 1921—1923 років був наслідком людиноненависницької політики радянського керівництва. Так, якщо за період 1918—1919 років організовані більшовиками продовольчі загони вилучили в селян 107,9 млн. пудів продовольства, то в 1920—1921 роках реквізовані в сільських трудівників «надлишки» становили 367 млн. пудів. Усі ці заходи влади спричинили до того, що селяни почали вирощувати рівно стільки, скільки їм було потрібно самим, аби не померти з голоду.

(Закінчення на 6–й стор.).

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ: Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця».

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ".

Головний редактор Віктор КАЧУЛА.

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України. Реєстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11 2006 р. Індекс: 90269.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.
Редакція застерігає собі право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24;
відділів - 51-13-25; 51-13-27.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й поверх, кімн. 13 - 15.
E-mail: wik@swit.crimea.com
Сторінка в Інтернеті: http://svitlytsia.crimea.ua

Газета набрана і зверстана в комп'ютерному центрі «Кримської світлиці» і віддрукована у друкарні видавництва «Таврида». (95000, м. Сімферополь, вул. Генерала Васильєва, 44).
Тел.: (0652) 583-220.
Зам. ...
Наклад - ...

Видавець - ДП Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України. 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 201-65-23.
Р/р 37128003000584 в УДК у м. Києві МФО 820019 код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: dp_gjv_mktu@ukr.net

Р/р «Об'єднаної редакції газети «Кримська світлиця»: 26000452086870 в АКБ "Укрсоцбанк" м. Сімферополя МФО № 324010 код ЄДРПОУ 20679407

ЄВРОПАРЛАМЕНТ УХВАЛИВ РЕЗОЛЮЦІЮ ЩОДО СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Депутати Європейського парламенту ухвалили резолюцію щодо ситуації в Україні.

Як передає кореспондент УНІАН, у документі, зокрема, визнається право України на основі статті 49 Угоди Європейського Союзу подати заявку на членство в ЄС як європейської держави, що дотримується принципів свободи, демократії, пошани до прав людини і фундаментальних свобод, верховенства права.

При цьому євродепутати підкреслити, що Україна має європейську перспективу, а також привітали консенсусні заяви українського уряду та опозиції про прагнення до євроінтеграції з довгостроковою метою стати членом ЄС.

Разом з тим у резолюції наголошується, що місцеві вибори 31 жовтня цього року не встановили нового позитивного стандарту, і висловлюється жаль, що Україна змінила виборче законодавство за кілька місяців до їх проведення.

«(*Європарламент — УНІАН*) шкодує, що через відмову виборчих комісій реєструвати запити опозиційних партій раніше, ніж списки Партії регіонів, правляча партія одержала перші номери в бюлетенях для голосування у 85% округів», - написано в документі.

У резолюції також наголошується, що деякі партії, зокрема «Батьківщина», не змогли зареєструвати своїх кандидатів у ряді регіонів і взяти участь у виборах.

Європарламент також шкодує, що виборчі правила залишаються предметом дискусій в Україні, і заявляє про необхідність поліпшення виборчого законодавства при співпраці з ЄС та ОБСЄ.

У документі міститься занепокоєння останнім перебігом подій, який, на думку депутатів, може привести до підриву свободи ЗМІ і плюралізму, а також заклик до влади вжити всіх необхідних заходів для захисту цих основних аспектів демократичного суспільства, утримуватися від прямого чи непрямого контролю за змістом повідомлень національних ЗМІ.

Депутати також наголосили на терміновій необхідності реформ законодавства, що регулює медіа-сферу, привітали намір створити в Україні Суспільне телебачення і, разом з тим, висловили жаль з приводу відкликання ліцензій у «5-го каналу» і каналу ТВі.

У резолюції міститься заклик до українського уряду привести законодавство у сфері ЗМІ до стандартів ОБСЄ, а також клик до влади розслідувати зникнення журналіста Василя Климентьєва.

Також євродепутати вважають за необхідне провести консенсусну конституційну реформу, яка б передбачала чіткий розподіл влади та ефективну систему заборон і противаг. У цьому контексті в резолюції наголошується на важливості співпраці з Венеціанською комісією Ради Європи.

Європейські депутати також закликали українську владу до розслідування всіх повідомлень про порушення прав і свобод, а також — роль СБУ у втручанні в демократичний процес.

У резолюції наголошується і ключова роль України в забезпеченні енергетичної безпеки ЄС, підкреслюється важливість прискорення співпраці між Україною і ЄС у цій галузі, міститься заклик до України виконати зобов'язання, взяті нею в березні 2009 року в рамках Брюссельської декларації.

Разом з тим депутати висловили задоволення прогресом у переговорах щодо угоди про асоціацію зі створенням зони вільної торгівлі і закликали Єврокомісію та Україну добитися швидкого прогресу в цьому питанні.

Крім того, Європарламент закликав українську владу до прискорення зусиль у боротьбі з корупцією, а Верховну Раду закликає схвалити закон про доступ до публічної інформації

Європарламент привітав і схвалення Плану дій щодо лібералізації візового режиму для України, а також закликав країни-члени ЄС відмовитися від стягування зборів при видачі віз. Також у резолюції міститься заклик до Єврокомісії і України підготувати спеціальні заходи для полегшення переміщення уболівальників між Україною і Польщею під час Євро-2012.

У Ялті відкрився Чорноморський Економічний Форум. У його роботі бере участь в. о. Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктор Плакіда.

ПРИВІТАННЯ

організаторам та учасникам Чорноморського Економічного Форуму

Шановні друзі!

Вітаю високих гостей на кримській землі, яка, завдяки своєму економічному потенціалу, щедрим природним та рекреаційним ресурсам, є одним з найбільш привабливих регіонів України.

На сьогоднішній день Автономна Республіка Крим за обсягами залучення іноземного капіталу входить у першу десятку регіонів України. Підкреслю, що цього року Крим по праву увійшов до п'ятірки лідерів за приростом і темпом зростання прямих іноземних інвестицій та темпом зростання інвестицій у житлове будівництво.

Іноземними інвесторами в економіку республіки вкладено близько 800 млн. дол. США прямих інвестицій, які надійшли з 46 країн світу. Найбільш активно економічне співробітництво розвивається з Російською Федерацією, Німеччиною, Кіпром, Великобританією, США, Францією.

Разом з тим, забезпечення подальшого стабільного розвитку автономії неможливо без налагодження нових ділових контактів і зміцнення взаємовигідного міжрегіонального співробітництва.

Висловлюю впевненість, що результати Чорноморського Економічного Форуму, який проходить під патронатом Президента України В. Ф. Януковича, дозволять створити необхідні умови для активізації роботи в питаннях зміцнення торговельно-економічних відносин, будуть сприяти інноваційному розвитку економіки, зростанню конкурентоспроможності української продукції на світових ринках.

Бажаю учасникам Форуму конструктивної роботи, гарного настрою, налагодження корисних контактів і нових досягнень на благо людини і суспільства, в ім'я процвітання України та нашого рідного дому - Автономної Республіки Крим.

Виконуючий обов'язки Постійного Представника Президента України в АР Крим В. Т. ПЛАКІДА.

* * *

Чорноморський Економічний Форум - щорічна міжнародна платформа для діалогу провідних представників влади і бізнесу в Чорноморському регіоні, організована під патронатом Президента України В. Януковича Радою міністрів Автономної Республіки Крим. Мета заходу - сприяти покращенню інвестиційного клімату, економічному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності регіону в цілому і Криму зокрема.

Цього року Форум проходить 26-27 листопада у м. Ялта. У ньому беруть участь понад 200 представників урядових, ділових, експертних кіл та мас-медіа таких країн Чорноморського басейну, як Україна, Росія, Грузія, Туреччина, Болгарія, Румунія, Греція, Молдова, Вірменія і Азербайджан.

До програми Форуму 2010 р. увійшли актуальні питання економічного і політичного потенціалу Чорноморського регіону, а також можливостей співпраці в ключових галузях і проектах - від транспортної інфраструктури, енергетики, сільського господарства, санаторно-курортного оздоровлення та туризму до захисту природних ресурсів Чорного моря

Активізуючи діалог країн Причорномор'я з актуальних питань економічного співробітництва, Форум відкриває нові ділові можливості для українських і міжнародних компаній з перспективою розвитку бізнесу в країнах Чорноморського басейну.

http://www.ppu.gov.ua

«НАШЕ ЗАВДАННЯ - ЗРОБИТИ КРИМ ПРИВАБЛИВИМ ДЛЯ ТУРИСТІВ»

У Раді міністрів Криму відбулася спільна нарада Державної служби з питань національної культурної спадщини Міністерства культури і туризму України і Республіканського комітету АРК з охорони культурної спадщини.

У її роботі взяли участь голова Держслужби національної культурної спадщини Андрій Вінграновський, голова Рескомітету з охорони культурної спадщини Криму Сергій Тур, представники виконкомів міських і селищних рад автономії та ін.

У ході наради були розглянуті питання встановлення історичних ареалів у Криму, узгодження передачі історико-культурних заповідників зі сфери управління Міністерства культури і мистецтв Криму в сферу управління Рескомітету з охорони культурної спадщини АРК, розміщення реклами.

Як підкреслив Сергій Тур, однією з основних цілей, що ставить перед собою уряд Василя Джарти, є створення інвестиційної й туристичної привабливості Криму. «Наше завдання на сьогодні - зберегти історичний вигляд кримських міст і селищ, внесених у список історично населених місць, зробити Крим привабливим для туристів», - відзначив Сергій Тур.

Як повідомив Сергій Тур, на сьогодні відділом рескомітету проведений моніторинг, здійснена інвентаризація пам'ятників автономії, створений список населених місць, де розташовані історичні ареали.

За підсумками наради керівництву міст і районів доручено до 1 лютого провести кампанію по встановленню історичних ареалів і режимів їхнього використання, а також консультації з дотримання законодавства в частині охорони культурної спадщини.

Рескомітет з охорони культурної спадщини автономії виступив з пропозицією розробити концепцію з обмеження розміщення реклами на об'єктах культурної спадщини, встановлення параметрів рекламних щитів і їхньої кількості на пам'ятних місцях.

СЕВАСТОПОЛЬСЬКІ НОВИНИ

СЛІДСТВО ТРИВАЄ

Ленінський суд Севастополя продовжив термін перебування під вартою Андрія Малишева - заступника представника президента України у Криму, колишнього начальника управління капітального будівництва Севастопольської міської держадміністрації. Малишев був затриманий 17 листопада в рамках кримінальної справи, яка розслідується СБУ в Сімферополі. Як повідомив журналістам голова Севастопольської міської держадміністрації Валерій Саратов, «попереднім управлінням капітального будівництва, яким керував А.Малишев, не виконані роботи на 32 мільйони гривень, хоча за документами числяться як виконані.

СУБМАРИНІ СНЯТЬСЯ ПОХОДИ

У травні 2011 року підводний човен «Запоріжжя» вперше вийде у море: його ремонт майже завершено. Після розподілу Чорноморського флоту, у 1997 році, він став першою і єдиною українською субмариною. 10 років тому його почали ремонтувати на судноремонтному заводі Російського Чорноморського флоту. Нині човен готовий на 93%. Вартість ремонту вже сягнула 40 млн.грн. Субмарину планують використовувати на навчаннях. Скептики натякають на вік підводного човна, не вірячи у його придатність до тривалих походів. Проте, фахівці ставлять у приклад Туреччину, де підводні човни набагато старіші, ніж «Запоріжжя». Там навіть 66-річний підводний човен використовується за призначенням.

ВСЕ , ЩО СВІТИТЬ, - ГРІЄ

Севастопольський інженер Дмитро Чулков винайшов теплові жалюзі. На вигляд они нічим не відрізняються від звичайних, але за рахунок сонячної енергії можуть обігрівати приміщення, що могло би значно скоротити витрати на тепло їх володаря. За рахунок спеціального покриття пластин, на які падають сонячні промені, світло, проникаючи в приміщення перетворюються в тепло. Пристрій працює не лише за умови прямих сонячних променів, а й при розсіяному світлі. За розрахунками винахідника 1 квадратний метр таких жалюзі здатен виробляти 4 квт. енергії за годину. За умови, що середня площа вікна становить 1,5 кв. метри, за годину таке вікно здатне надати приміщенню 6 квт. енергії. Квартира з доброю теплоізоляцією здатна за 6 годин обігрітися за рахунок таких жалюзі, стверджує винахідливий інженер. «У світі ще немає нічого подібного» - каже Дмитро Чулков, намагаючись запатентувати свій винахід. Коли надійде матеріал з Німеччини, з якого виготовлятимуться жалюзі, розпочнеться серійне їх виробництво. Енергозберігаючими технологіями автор винаходу займається вже 20 років й дуже сподівається на скорочення енергозатрат удвічі не лише в Україні, а й в усій Європі.

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ДЛЯ НАШИХ БАТЬКІВ

25 листопада двадцяти севастопольським ветеранам-фронтовикам повернули новий смак життя, а разом із ним — молоду посмішку.

Імплантація зубів стала доступна людству 45 років тому, але у нашій державі люди похилого віку не можуть дозволити собі це надбання цивілізації. Всеукраїнська акція «Якість життя для наших батьків» стартувала влітку у Києві. Ініціативу асоціації імплантологів підтримали національне військово-оборонне відомство та особисто Міністр оборони Михайло Єжель, міністерство охорони здоровя та численні волонтери. До української акції приєдналися і російські лікарі. Протягом дня близько 100 лікарів-добровольців безкоштовно провели операції на базі медичного клінічного Центру кримського регіону та шпиталю Чорноморського флоту РФ.

Підготувала Лідія СТЕПКО.

РОЗЧАРУВАННЯ – ДЛЯ СЛАБКИХ!

У День Свободи, 22 листопада 2010 року, в Сімферополі відбулося урочисте засідання Української Громадсько-політичної Ради Криму. В засіданні взяли участь керівники громадських організацій: Української Громади Криму, Кримської філії Наукового товариства імені Т.Г.Шевченка, Товариства «Україна-світ», Ліги етнічних українців Криму, Кримської організації Всеукраїнського об'єднання ветеранів, Кримської організації Українського козацтва, Сумського земляцтва в Криму; кримських організацій політичних партій: «Наша Україна», Українська Народна партія, Конгрес українських націоналістів, а також ветерани кримського демократичного руху, учасники Майдану 2004 року, підприємці, фермери, вчені, економісти.

Урочисте засідання відкрив голова Української Громади Криму Владислав Хмеловський, який, зокрема,сказав:

«Сьогодні визначний день в житті нашого Українського народу і нашої Української держави. Українці продемонстрували, що здатні захистити свій вибір і свою свободу. На жаль, були допущені помилки. Ми їх маємо назвати, проаналізувати, винести уроки і рухатися вперед. Сьогодні серед нас не може бути розчарованих, тому що Україна в небезпеці. Розчарування для слабких. Подалі всі амбіції, закликаю до єднання і дії. Ми, спільно з усіма патріотичними і демократичними силами, повинні повернути Україні українську владу».

«Сьогодні підприємці, як і багато інших верств населення, позбавляються останніх ілюзій, що не можна бути осторонь, що треба захищати свої права.

Сьогодні народжується середній клас. Він має народжуватися в боротьбі, бо тільки в боротьбі можна здобути свободу».

На засіданні була прийнята резолюція на підтримку вимог підприємців з вимогою ветування Податкового кодексу і відставки його авторів — Азарова, Тігіпка, Бродського. В ній, зокрема, сказано:

«Замість встановлення адекватних податків на розкіш та олігархічний капітал — влада збільшує стягнення з людей, які створюють робочі місця.

Замість пошуку джерел для виплати гідних пенсій — громадянам нав'язують підвищення пенсійного віку.

Замість зменшення кількості держчиновників та подолання корупції — збільшують видатки на держапарат та закривають владу від контролю з боку громадян».

Зі свого боку керівники організацій готові надати підтримку та юридичний захист підприємцям, які борються за свої законні права.

Прес-служба Української Громади Криму.

«МАЙДАН, МИ З ТОБОЮ!»

У день Свободи, 22 листопада, Майдан Незалежності у Києві знову забарвився помаранчевими стрічками, хоча зовсім не йшлося про політичну символіку. Просто цей колір почав сприйматися як символ незгоди, протесту, боротьби за справедливість.

А справедливість для малого бізнесу (бо зібралися тут підприємці, протестуючі проти нового Податкового кодексу України) – це ота їхня відносна автономність щодо держави, яка тривала увесь термін існування підприємництва в Україні. Заплативши єдиний податок за спрощеною системою, якщо маєш обіг коштів до 500 тис. грн. на рік, підприємець подекуди тим і обмежував свої стосунки з державою, а податок цей становив на ринках Сімферополя 100-200 грн. на місяць. Значну суму складала оренда робочого місця, та йшла вона на користь його господареві. Лише влітку запрацювала накопичувальна пенсійна система: дбаючи про своє майбутнє, туди треба було вносити 288 грн. щомісяця. Платили всі, і самі пенсіонери, але останню норму під тиском мітингуючих було скасовано.

Податковий кодекс України був покликаний змінити ситуацію, в якій перебувають допоки дрібні підприємці. Спрощена система тепер мусила поширюватися лише на тих з них, хто мав обіг коштів до 300 тис. грн. на рік, а решта кандидатів у «спрощенці» (обіг до 600 тис. грн.) мусила його підтверджувати з допомогою касового апарату, до чого ставлення у всіх було різко негативне. І, можливо, не лише тому, що облік товару, щоденний підрахунок його залишків відбиратимуть чимало часу, але й тому, що сума ця не завжди була такою, яка підпадала під податкові пільги. До того ж планувалося збільшити й сам єдиний податок – до 400 грн. на місяць. Значно суттєвіші права надавалися й податківцям та іншим перевіряючим.

Якщо донині малі підприємці працювали фактично на себе і почувалися людьми досить забезпеченими, то уряд Азарова-Тігіпка вирішив обійтися з ними так само, як і з іншими соціальними групами. А в тому, що невдовзі перетворення із серії непопулярних торкнуться життя чи не кожного, можна не сумніватися. Наразі вже існує і Трудовий кодекс України, з якого вилучено, зокрема, звичні обмеження робочого дня і тижня, а долю працівника господар зможе вирішувати без участі профспілок, достатньо лише попередити його за два тижні до наступного звільнення.

Та пролетарі давно вже не є у нас визначальним класом, у Криму їх треба ще пошукати. А ось представники малого бізнесу – це, як правило, люди освічені, заповзятливі, загартовані в різного роду критичних ситуаціях, адже їхній прибуток і умови праці залежать тільки від них самих. Тому, втративши свого часу стабільну роботу на підприємстві, або ж пожертвувавши кар'єрою вчителя, лікаря, науковця задля тяжких валіз із китайським товаром та пристойних доходів, вони готові рятувати свій бізнес за будь-яку ціну.

Розмовляю з новітніми «героями Майдану», які щойно звідти повернулися. Наталя Баннова зазначає: «За нових умов підприємцю доведеться на місяць сплачувати 2,5 тис. грн., якщо сьогодні ми вкладаємось у 800. А податкова служба матиме право описувати майно і на роботі, і вдома та порушувати кримінальну справу без постанови прокурора і попереднього слідства.

Вимагатимуться також довідки про оптовика-постачальника товару: його паспортні дані, ідентифікаційний код, сертифікат якості товару. Одержати все це просто нереально».

Про події в Києві розпитую у Назима Алімова. «Ми виїжджали туди тричі. Колеги збирали нам гроші на квитки. І не вірте офіційним даним, ніби на Майдані страйкувало по 7 тис. осіб. Людей було вдесятеро більше. Особливо вражали Одеса та Донецьк – люди приїхали з «реквізитом», який можна було побачити по телевізору. Наші акції не мали політичного підґрунтя, хоча деякі опозиційні депутати намагалися нас «очолити». Втім, Арсенію Яценюку, Юлії Тимошенко та Юрію Луценку ми надали слово, а пізніше скористалися послугами депутатів, які влаштували на Майдані свої приймальні. Інакше ми б мусили виконати рішення суду, яким акція заборонялася. В такий спосіб депутатська недоторканість хоча би раз «попрацювала» на людей».

Є що сказати і Халіду Шуману. «У нас вимагають, аби ми надали документацію на усіх оптовиків, у яких закупляли товар кілька років тому. Закон не може працювати у зворотному напрямку. Я сам голосував за Віктора Януковича й досі не можу збагнути, що відбувається. Хоча Прем'єр-міністр Микола Азаров намагався запровадити касові апарати ще у 2005 році. Влада постійно наголошує, що лише за рахунок малого бізнесу можна буде прогодувати наших пенсіонерів. А чому б не перераховувати в Пенсійний фонд вартість оренди, яку ми сплачуємо? Це шалені гроші (для мене – 2,5 тис. грн. на місяць), і ми б одразу закрили пенсійну проблему. Але пенсіонерами, схоже, тільки прикриваються, а удар спрямований саме проти малого бізнесу.

Доходить до смішного: працівникам установ культури заборонено купляти у нас тканини – мають відшуковувати десь за кордоном їхніх виробників».

Ситуацію у всіх деталях намагаються змалювати і голова кооперативу ринку «Таврія» Галина Дробова та голова правління споживчого товариства Центрального району Сімферополя Надія Поліщук, якій вже не вперше доводиться захищати інтереси своїх товаришів по бізнесу, і досить успішно. Галину Дробову особливо зворушило те єднання, яке відбувалося на Майдані, коли для людей не існувало ні мовних бар'єрів, ні штучного розподілу на Схід і Захід (розділяй і володарюй!). Це саме вона на мітингу, що відбувся 25 листопада біля будівлі Ради міністрів Криму, скандувала: «Схід і Захід разом! Майдан, ми з тобою! Разом нас багато, нас не подолати!»

І люди, геть російськомовні, чи не всі з «біло-голубими» переконаннями, повторювали ці слогани разом із нею, вже не першу годину стоячи під проливним дощем, перед яким були безсилі парасольки.

Ні, це не була туга за владою Ющенка-Тимошенко, просто ці слова, заряджені енергетикою колишнього Майдану, додавали сил і віри у свою перемогу.

Та чи вдасться їм похитнути волю уряду і Президента? Кілька днів тому, перебуваючи в Брюсселі, Віктор Федорович заявив: «Не все буде так, як вони хочуть. Від спрощеної системи оподаткування будемо відходити і виводити економіку з тіні».

І дійсно, розглядаючи ситуацію неупереджено, без емоцій, починаєш усвідомлювати: малий бізнес – це той резерв, який міг би суттєво поповнити бюджет. І якщо вже ставити на коліна пенсіонерів та найманих працівників, цілком логічно попсувати життя і підприємцям. Але кожне надзавдання сприймається лише тоді, коли у держави (чи у народу) просто немає вибору, коли люди усвідомлюють логічність і необхідність такого кроку. Адже у вирішальні для народу часи батьки і діди цих самих підприємців замість забастовок перед Кремлем йшли добровольцями на фронти Великої Вітчизняної і не всі поверталися назад.

Поряд з ними гинули і військові командарми, бо куля – сліпа. Нинішній же «командарм» - віце-прем'єр уряду, який офіційно визнає себе ідеологом нинішніх реформ і відповідальною людиною за зміст Податкового кодексу, не виявляє наміру і на собі «затягнути паска». Сам мільярдер, для великого бізнесу він оголошує на п'ять років податкові «канікули», а у прямому ефірі «Великої політики» з Євгеном Кисельовим дає зрозуміти, що пролетаріат він не полюбляє, з думкою народу рахуватися не збирається, а публічне обговорення Податкового кодексу вважає «брєдом».

Можливо, тому правила життя, запропоновані високим урядовцем, і сприймаються в штики, а один із підприємців, що торгує продуктами харчування за дуже помірними цінами, пояснює: «Впровадження Податкового кодексу у такому вигляді просто знищить малий бізнес, і люди муситимуть отоварюватися виключно у гіпер-маркетах, мережі яких належать олігархам. А це і є їхньою кінцевою метою».

Про те, що великий бізнес сьогодні - «єдиний годувальник», вже ніхто з його представників говорити не соромиться. Та чи прогодує він ще й позбавлених самозайнятості дрібних підприємців, сказати важко, бо не задля того, а задля економії в Трудовому кодексі закладається допустима тривалість робочого дня вдвічі більша, ніж вона є сьогодні. Тож, все ще сподіваючись на нинішнього Президента, підприємці не втрачають надії, що Податковий кодекс ним буде заветовано і у той же час готуються до збору підписів за відставку уряду та Верховної Ради.

Бажаючи почути більш об'єктивну трактовку нашумілого документа, цілий тиждень намагалась зв'язатися з Кримським представництвом Державного комітету України у справах підприємництва та регуляторної політики. Але телефон мовчав.

Чи там просто побоюються надто складних запитань від підприємців, чи й самі поїхали на Майдан?

Тамара СОЛОВЕЙ.

16 РОКІВ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ОКЕАНІ

Цього тижня телерадіокомпанія «Бриз» Військово-Морських сил ЗС України відзначила своє 16-річчя. Поздоровити бризівців прибули: заступник директора Департаменту преси та зв'язків із ЗМІ Міністерства оборони України Валерій Король, представники двох гілок влади Севастополя – заступник голови держадміністрації Микола Карпєєв та депутат міськради Володимир Чекмезов, представники ради севастопольських ветеранів, українського реєстрового козацтва, громадських організацій, а також колеги-журналісти.

Телерадіоцентр ВМСУ «Бриз» був заснований у 1994 році за ініціативою групи офіцерів виховного відділу та особисто військового журналіста капітана 2 рангу Мирослава Мамчака. Чималих зусиль до створення ТРК доклав тодішній командувач ВМС, а сьогоднішній Міністр оборони України Михайло Єжель.

Отримати ліцензію на мовлення за тих часів було непросто. Мирослав Мамчак пригадує, як він виходив на депутата Верховної Ради В'ячеслава Чорновола, аби той подав звернення до Національної Ради з питань телебачення і радіомовлення. Загальними зусиллями тоді вдалося отримати не ліцензію, а тимчасовий дозвіл, і лише на півроку. В ці півроку треба було вкластися з організаційними питаннями: приміщенням телерадіоцентру, його технічним оснащенням та підбором фахових кадрів.

Щоб краще уявляти, якими тернами торував собі шлях перший телерадіоцентр Українського військового флоту, варто пригадати, що то були за часи.

Перші кроки незалежної держави, перші кроки становлення Національного флоту. Місто, кероване комуністичною міськрадою, через власні ЗМІ розпалювало неприязнь до всього українського. Матросам на вулицях жбурляли в очі сіль, з офіцерів зривали кокарди з тризубом. Українське слово в ефірі викликало просто звірячу лють.

(Особисто мені назавжди врізався в пам'ять один випадок тих часів. Після радіопрограми (я працювала тоді редактором радіо на Севастопольській державній телерадіокомпанії) до редакції зателефонувала жінка, вимагаючи покликати мене, як автора єдиної тоді української радіопрограми.

Запитала вдавано лагідно:

- Эти фашисты заставляют вас вещать на украинском языке?

- Та що Ви, пані, - кажу, - то моя рідна мова, я це роблю залюбки.

- А дети у вас есть, - питає вже суворіше.

- Так, маю донечку, - відповідаю.

- Мы проклянем ваших детей, - шипить у слухавку розлючена жінка, яка, напевне ж, і сама мала дітей і, судячи по голосу, вже й онуків.

Перші кроки україномовної журналістики у Севастополі були надважкими).

21-го листопада 1994 року спливав термін тимчасового дозволу на мовлення ТРЦ «Бриз», виданого Національною радою телебачення і радіомовлення України. Того ж дня вийшла його перша телевізійна програма. Саме цей день бризівці вважають своїм днем народження, шанують його й відмічають щорічно.

Пізніше телерадіоцентр отримав ліцензію на право мовлення від Національної ради з питань телебачення і радіомовлення України за №2 від 15 червня 1995 року, яка стала предметом особливої гордості та відповідальності. Вручав її у Севастополі, особисто, тодішній голова Національної ради Віктор Петренко.

Першу телепрограму, що вийшла після отримання ліцензії, з вітанням тодішнього командувача ВМС віце-адмірала Володимира Безкоровайного, сьогоднішні бризівці бережуть як реліквію. Командувач висловив тоді сподівання на об'єктивне та всебічне висвітлення процесу становлення Українського військового флоту. А Мирослав Мамчак у відповідь розцінив видачу ліцензії, як довіру, як завдання, покладене на плечі працівників ТРЦ «Бриз», сприяти розбудові Військово-морського флоту, інформаційно забезпечувати всі процеси його становлення.

Ліцензія на мовлення стала першим фактом визнання на державному рівні.

Сьогодні програми ТРК «Бриз» виходять у ефір щоденно на власному каналі у Севастополі та телеканалі «Крим».

Журналісти ТРК «Бриз» беруть участь у міжнародних навчаннях, постійно знаходяться у вирі подій не лише українських ВМС, а й інших військових формувань, що перебувають на теренах нашої держави.

З 16 жовтня керівником ТРК «Бриз» призначений капітан 2 рангу Іван Чміль. На ТРК цей військовий журналіст прослужив від початку її створення. Креативний, талановитий, залюблений у свою справу, користується повагою колег-журналістів. На момент призначення він очолював редакцію телебачення. Капітан 1 рангу Мирослав Мамчак пішов на заслужений відпочинок. Хоч досвід роботи на ТРК у п. Мамчака просто колосальний, але поки що не віднайшлося для нього цивільного місця поруч з колегами.

На жаль...

Але, як кажуть військові, накази в армії не обговорюють, їх виконують. Звільнений у запас Мамчак був головним фігурантом цього свята, й по праву. Скільки снаги віддано улюбленій справі!

На святкування 16-річчя ТРК «Бриз» прибув заступник директора Департаменту преси та зв'язків із ЗМІ Міністерства оборони України Валерій Король, прибув з особливою місією. «Як відомо, - сказав він, - немає жодного корабля, де б не було капітана. Протягом довгих років таким капітаном на ТРК «Бриз» був Мирослав Андрійович Мамчак. Він з першого дня впевнено вів вас до визначеної мети, вів, не зважаючи ні на бурі, ні на урагани. Стояв на мостику, мужньо сприймав удари стихії, і вистояв. Сьогодні він серед нас, й, думаю, залишатиметься з колективом ще довгі роки. Міністр оборони, який просив особисто передати ці вітання, видав Наказ: «За особистий внесок у об'єктивне висвітлення діяльності Збройних Сил України, зразкове виконання службового обов'язку, високий професіоналізм Мирослав Андрійович Мамчак нагороджується відзнакою МО України – медаллю «За сприяння Збройним Силам України».

- 16 років пролетіли, як 1 день, - сказав Мамчак, беручи відзнаку... Ми створили першу й поки що єдину ТРК у системі МО ЗС України.

«Бриз» сьогодні є вагомою телерадіокомпанією в інформаційному просторі Криму та України в цілому: забезпечує Збройні Сили та мешканців регіону мовленням на трьох радіо і двох телевізійних каналах, являється визначним ЗМІ не лише в регіоні, а й в Україні. ТРК «Бриз» плідно співпрацює з мережею телеканалу ІНТЕР, НТН, ICTV, 5 каналом, обласними та регіональними телерадіокомпаніями. Сподіваюся, що й надалі «Бриз» високо триматиме наші надбання. Бажаю всім плідної праці. Слава Україні!

Чимало журналістів ТРК того святкового дня отримали подяки та грамоти від командування ВМС, а також підвищення на посаді.

Редакція «КС» приєднується до поздоровлень працівникам ТРК «Бриз».

Сім футів під кілем вам, шановні колеги, в бурхливому інформаційному океані!

Лідія СТЕПКО.

м. Севастополь.

* * *

Статтю Мирослава Мамчака про Голодомор на Прикарпатті читайте на 5-6 стор.

ГОЛОДОМОР 1932-1933: ЗАБУТТЮ НЕ ПІДЛЯГАЄ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.).

Ідея побудови комуністичного суспільства була ворожою для селян апріорі. Беручи до уваги той факт, що населення України – на 80% селяни, комунізм став ворожим для українців загалом. Головним ворогом радянської влади було заможне та середнє селянство, адже завдяки своїм економічним можливостям та духовним традиціям, саме воно було головним "матеріалом" розбудови національного українського суспільства.

У кінці 1920-х владою оголошено курс на індустріалізацію (читай - мілітаризацію), що означало посилення промислового комплексу країни. Село зобов'язувалося постачати містові всі необхідні сільськогосподарські продукти. Для цього проводилася колективізація (одержавлення сільськогосподарського комплексу - формування державних с/г підприємств: колгоспів та радгоспів).

Політика НЕПу на початку 20-х, базована на принципах ринкової економіки (приватна власність на землю та вільний збут товарів на ринку), дещо змінила ставлення до нещодавно ворожої радянської влади та покращила економічний стан. Тому припинення НЕПу та курс на колективізацію Україна сприйняла вкрай негативно.

Колективізація передбачала: конфіскацію „надлишків" землі та передачу їх до колгоспів, конфіскацію худоби та тяглової сили, конфіскацію „надлишків" с/г продуктів та передачу їх на колгоспні склади, звідки частина передавалася у міста, а частина залишалася на посів.

Радянська влада влаштувала акцію на підтримку найбіднішого населення села для створення соціальної бази ліквідації противника колективізації – багатого та середнього селянина, котрі першими чинили опір. Багатим вважався той, хто багато працює, а бідняками переважно були ледарі та п'яниці, адже село завжди могло забезпечити роботою людей. А неповносправних та сиріт переважно утримували родичі в силу традиційних поглядів на єдність сім'ї.

Цей план (ліквідація господарств заможного селянства) проводився у два етапи: 1-й - 1928-1929, та 2-й – 1930-1931 рр. Під час першого етапу влада застосовувала економічний тиск: підвищення податків, сталі ціни на збут продуктів, що часто не виправдовувало витрат на їх виробництво. Під час другого етапу відбувалася „ліквідація куркульства як класу", спрямована проти всього заможного та середнього селянства. Селян звинувачували у куркульстві (контрреволюції, державній зраді, нелегальному здобутті багатств, приховуванні продуктів) та репресували.

Застосовували три форми репресій:

- арешт, конфіскація майна, розстріл;
- арешт, конфіскація майна, виселення на „особые поселения";
-арешт, конфіскація майна, виселення за межі району.

У результаті такої політики станом на 1930 рік продуктивність сільського господарства зменшилася на 16%, станом на 1931 рік було знищене заможне селянство. Такими кроками від виробництва усунуто професіоналів (реально депортовано та розстріляно), а нове керівництво колгоспів та радгоспів (бідняки – читай ледарі та п'яниці) не мали кваліфікації та досвіду роботи.

Весною 1932 р. розпочато посилені хлібозаготівлі. Відповідальними були генеральний секретар ЦК КП(б)У Станіслав Косіор, другий секретар ЦК КП(б)У Павло Постишев та секретар ВКП(б) Лазар Каганович. За цією програмою проводилася конфіскація лише надлишку зерна, проте через неврожаї зерна бракувало, тому конфісковували все. Почав відчуватися Голод, оскільки частину зерна віддали на посів.

Через маловрожайні роки люди почали повертатися у колгоспи, оскільки їм пропонували оплату праці хлібом. Але влада штучно підвищила ціни на хліб (в Україні хліб коштував у 8 разів дорожче, ніж у Росії), та й давали його мало.

Така політика обурила населення і подекуди відбувалися повстання: щоб вижити, у відчаї селяни грабували колгоспні склади. Проте ГПУ швидко ліквідовувала такі бунти. Більшість голодуючих щиро сподівалися та вірили, що влада швидко владнає проблему Голоду і до ЦК посипалися листи. Проте влада залишилися сліпа до проблем українського села: хліб продовжували вивозити з країни: в 1932 р. -1,72 млн. тонн хліба.

У червні 1932 року зафіксовано перші випадки людоїдства у с. Тарасівка Звенигородського р-ну Київської області. Доведені голодом до відчаю, люди втрачали глузд та й вдавалися до подібного звірства. Тут зникало все цивілізоване, людське, а запановували тваринні інстинкти - право сильнішого, отож жертвами й ставали слабші, часто – діти.

Надходив час жнив. Селяни сподівалися, що врожай вирішить проблему з Голодом. Проте 7 серпня 1932 року було прийнято закон „про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та про зміцнення громадської (соціалістичної) власності" (сумнозвісний „закон про 5 колосків"): крадіжка хліба у малих кількостях каралася розстрілом. На полях стояли вежі з кулеметами та сторожа з гвинтівками.

Паралельно почалося „полювання на відьом": вистежували „куркулів" – злісних порушників планів хлібозаготівлі (а реально – людей, що боронили залишки хліба, щоб прогодувати свої сім'ї). На них доносили у органи ГПУ. Для влади вони були „кулацкие элементы и их пособники, расхищающие и утаивающие хлеб в колхозах, а также срывающие заготовки в единоличном секторе", а їх діяльність розцінювали як „террористические акты". Заходи проти них були наступними: "Быстрый разбор дел, быстрое проведение приговоров в исполнение".

Наступний крок „захисників трудящих" - 27 грудня 1932 року – впроваджено єдину паспортну систему, що закріплювала людей за їх місцем народження. Це означало, що селяни повинні повернутися з міста у голодуюче село (на початку Голодомору багато селян рятувалися у містах, де Голод не так відчувався).

Люди опинилися у смертельній пастці... у себе вдома, на плодючих чорноземах. Здавалося б, що логічним вирішенням було повстати проти влади. Але український народ на той час вже не мав національно свідомої еліти, котру розстріляли чи депортували до білих ведмедів. Ми були тілом без голови, безпорадним організмом, котрий жив лише насущними проблемами. Відповідно, штучно організований Голодомор набув таких страшних масштабів і забезпечив радянській владі "імунітет" від українських повстань на Великій Україні на довгі роки.

А хліб вивозили з України і в 1933-ому – 1,68 млн. тонн...

З березня 1933 року Голод посилився. Саме в цей період смертність збільшується у геометричній прогресії. Села вимирали, на їх околицях було виставлено чорні прапорці, що означало, що вони покинуті. Починався посівний період, проте сіяти було нічого й нікому...

У сукупності ці події призвели до загибелі мільйонів людей, за деякими підрахунками близько чверті населення тодішньої України. Така кількість жертв означала знищення національного генофонду на кілька поколінь. Нікого згадувати, нікому згадувати - це те, що мав Голодомор принести на нашу землю. Але те, що сьогодні, коли від трагедії проминуло сімдесят сім років, після десятиліть замовчування, брехні та перекручувань, ми вшановуємо пам"ять мільйонів відомих та безіменних жертв геноциду, є незаперечним доказом незнищенності українського національного духу. Головним уроком цієї трагедії має стати усвідомлення цінності національної держави як запоруки того, що ані завтра, ані ніколи ніхто не увірветься в нашу оселю забрати останню крихту хліба у наших дітей, останню надію - у матерів.

І на завершення. Україна пережила Голодомор тому, що у тяжкі часи диявольського плану, коли долає зневіра, ми не втрачали надії на Всевишнього та його провидіння. Тому 27 листопада запалімо на вікнах наших осель свічу в пам'ять померлих і ненароджених українців.

Ігор ДЕРЕВ'ЯНИЙ,
науковий співробітник Національного меморіалу жертв окупаційних режимів "Тюрма на Лонцького" (у Львові).

СВІДЧАТЬ ДОКУМЕНТИ

У Києво-Могилянській академії презентовано книгу «Голодомор 1932 - 1933 років в Україні за документами Галузевого державного архіву СБУ. Анотований довідник».

Як передає кореспондент УНІАН, один з упорядників книги, доктор історичних наук Василь Даниленко під час презентації зазначив, що до неї ввійшли 420 документів, які стосуються Голодомору. Він наголосив, що це перше видання повного переліку всіх розсекречених документів СБУ (1930 - 1980-ті роки) про Голодомор та короткий огляд їх змісту. За його словами, дане видання розраховане не тільки на істориків, юристів, краєзнавців, але й усіх, хто вивчає історію України XX ст.

В.Даниленко повідомив, що в цій книзі вперше описані виявлені в Галузевому державному архіві СБУ документи, що стосуються перепису населення 1937 року. За його словами, тут є свідчення людей, які були арештовані по справі, яка стосувалася перепису населення і, зокрема, тих, хто прогнозували ситуацію на майбутнє з чисельністю населення в Україні. Він зазначив, що документи показали значні втрати серед населення. В.Даниленко повідомив, що один з арештованих сказав, що подав розрахунки, що в 1937 році буде в Україні 35 мільйонів людей, але по результатах перепису було лише 29 мільйонів. За його словами, "з цих документів можна встановити цифру приблизно втрат населення від Голодомору - 6 мільйонів осіб".

В.Даниленко повідомив, що в книзі міститься іменний та географічний покажчики. За його словами, в іменному покажчику названі не тільки жертви Голодомору, але й "уповноважені, які організовували цей Голодомор-геноцид українського народу, великий перелік суддів, прокурорів, активістів партійних, радянських, які вчинили наругу над українським народом".

Історик розказав, що містяться в книзі документи, які показують як була "організована харчова блокада", як не допускалося в Україну ввезення з інших республік продуктів, як не дозволяли людям виїхати з України, щоб врятуватися.

В.Даниленко повідомив також, що в книзі є розсекречені документи - інформаційні повідомлення та доповідні записки КДБ УРСР, які розкривають форми і методи боротьби КДБ проти поширення у світі правди про Голодомор. В.Даниленко повідомив, що книга вийде накладом 1000 екземплярів, але буде і електронна версія книги.

ДЕРЖАВНА ДУМА РОСІЇ ВИЗНАЛА КАТИНЬСЬКУ ТРАГЕДІЮ ЗЛОЧИНОМ СТАЛІНІЗМУ

Як передає власний кореспондент УНІАН у РФ, відповідну заяву ухвалив російський парламент. Цей документ відмовилася підтримати фракція КПРФ.

«Сімдесят років тому були розстріляні тисячі польських громадян, які утримувалися в таборах для військовополонених НКВС СРСР і в`язницях західних областей Української РСР і Білоруської РСР. В офіційній радянській пропаганді відповідальність за це лиходійство, що одержало назву Катиньської трагедії, приписувалася нацистським злочинцям», - говориться в заяві.

Зазначається, що на початку 1990-х років було визнано, що масове знищення польських громадян на території СРСР під час Другої світової війни стало «актом свавілля тоталітарної держави». Згідно з опублікованими матеріалами із секретних архівів, Катиньський злочин був здійснений за прямою вказівкою Йосипа Сталіна та інших радянських керівників, наголошують автори документа.

Держдума РФ висловила глибоке співчуття всім жертвам необгрунтованих репресій, їхнім рідним і близьким. Зазначається, що копії багатьох документів, що зберігалися в закритому архіві Політбюро ЦК КПРС, вже передано польській стороні. Депутати Держдуми впевнені, що ця робота має бути продовжена. «Необхідно і далі вивчати архіви, звіряти списки загиблих, відновлювати чесні імена тих, хто загинув у Катині та інших місцях, з`ясовувати всі обставини трагедії», - говориться в документі.

«Розділяючи скорботу польського народу», потрібно пам`ятати і про те, що в Катиньських ровах покояться і тисячі радянських громадян, знищених сталінським режимом у 1936-1938 роках, відзначають російські парламентарії. Поряд розташовані й могили радянських військовополонених, розстріляних гітлерівськими катами в роки Великої Вітчизняної війни.

«Наші народи заплатили величезну ціну за злочини тоталітаризму. Рішуче засуджуючи режим, що нехтував правами і життям людей, депутати Державної Думи від імені російського народу протягують руку дружби польському народу і висловлюють надію на початок нового етапу у відносинах між нашими країнами, які розвиватимуться на основі демократичних цінностей», - говориться в документі.

На думку російських депутатів, це буде кращим пам"ятником жертвам Катиньської трагедії, яких вже з вичерпною очевидністю реабілітувала сама історія, воїнам-червоноармійцям, загиблим у Польщі, радянським солдатам, які віддали свої життя за її визволення від гітлерівського нацизму.

Довідка. Радянський НКВС навесні 1940 року розстріляв більше 20 тис. полонених громадян Польщі, зокрема, в Катині на території сучасної Російської Федерації. Полонених поляків розстрілювали також в інших республіках тодішнього СРСР, зокрема на території нинішньої України, зокрема в Харкові й під Києвом.

УКРАЇНСЬКА ВЛАДА дала згоду на проведення розкопок у селищі Биківня під Києвом для пошуку розстріляних НКВС в 1940 році громадян Польщі. Україна таким чином відповіла на прохання польської влади, яке озвучував, зокрема, Президент Польщі Броніслав Коморовський під час візитів до України у вересні та жовтні цього року. За даними польського TVN24, розкопки, які спільно будуть вести польські та українські експерти, планують розпочати у квітні 2011 року. Очікується, що вони триватимуть близько 2,5 місяці. На місці виявленого поховання польських громадян планується спорудити меморіал, який може бути відкритий в 2012-му або 2013 році.

Пошуки розстріляних громадян Польщі будуть проводитися в одній із частин поховального меморіалу в Биківні, де спочивають останки понад 100 тис. жертв комуністичних репресій. Остаточні надписи на „польському меморіалі" у Биківні ще будуть узгоджуватися сторонами, оскільки у визначеному місці розкопок, швидше за все, поховані не лише поляки. TVN24 зауважує, що у Биківні можуть бути поховані близько 3,5 тис. поляків, в тому числі військових, які були взяти в полон після захоплення Польщі 17 вересня 1939 року. Крім Катині на території сучасної Російської Федерації полонених поляків розстрілювали також на території нинішньої України, зокрема у Харкові та під Києвом.

ТИМ ЧАСОМ...

КОЖНІЙ ДЕСЯТІЙ УКРАЇНСЬКІЙ СІМ'Ї НЕ ВИСТАЧАЄ ГРОШЕЙ НА ЇЖУ...

Майже кожен другий українець констатує погіршення його матеріального становища протягом останнього півроку. Про це свідчать результати соцопитування "Українського демократичного кола", передані УНІАН.

Значна частка населення (45,8%) констатує погіршення їхнього матеріального становища за останні півроку. При цьому практично така ж кількість громадян (46,5%) зазначили, що їхнє матеріальне становище не змінилось. При цьому лише 6,8% вважають, що їхнє матеріальне становище покращилось. Не змогли визначитись 0,9%.

На погіршення матеріального становища за останні півроку вказують більші частки населення в Західному та Центральному регіонах (відповідно, 51% і 54,2%), аніж у Південному й Східному регіонах (відповідно, 36,9% та 40,1%). І навпаки, на покращення матеріального становища вказують більші частки населення в Південному та Східному регіонах (відповідно, 9,5% і 8,8%), ніж у Західному й Центральному регіонах (відповідно, 4,2% та 4,7%).

Результати опитування свідчать, що кожній десятій українській родині (10,5%) не вистачає грошей навіть на їжу, а відносній більшості (41,2%), хоча й вистачає грошей на їжу, але купувати одяг чи взуття вже складно. При цьому абсолютну більшість населення України (96,7%) тією чи іншою мірою хвилює зростання цін. Не хвилює зростання цін 3% громадян, а 0,3% опитаних не змогли визначитись.

Відносна більшість громадян (46%) вважає, що головним винуватцем нинішнього стрімкого зростання цін є як нинішня, так і попередня влада однаковою мірою. Разом із тим частка громадян, які вважають головним винуватцем зростання цін нинішню владу, є більшою, аніж тих, хто звинувачує в цьому попередню владу – відповідно, 21,9% та 16,2%. При цьому 11,8% дотримується думки, що зростання цін – це об'єктивний наслідок світової кризи, а 4,1% не змогли визначитись.

"Українське демократичне коло" на замовлення Інституту політики 2 - 8 листопада 2010 року провело всеукраїнське опитування. Вибіркова сукупність репрезентує доросле населення України й охоплює всі регіони країни. За місцем проживання опитано 1200 респондентів віком від 18 років і старше. Статистична похибка вибірки без урахування дизайн-ефекту з вірогідністю 0,95 не перевищує ±2,9%.

ГОЛОДОМОР НА ПРИКАРПАТТІ

(Продовження. Поч. на 1–й стор.).

Причини Голодомору на Прикарпатті 1947 року, напевно, слід шукати з впровадження в життя постанови Раднаркому УРСР і ЦК КП (б) У «Про заходи по відбудові та дальшому розвитку господарства у Львівській, Станіславській, Дрогобицькій, Тернопільській, Ровенській, Волинській і Чернівецькій областях УРСР на 1945 рік», прийнятої в травні 1945 р. У ній спершу зазначалася необхідність роздати селянам землю, забрану в них німцями, потребу створення земельних громад. Однак, окремим пунктом зазначалося: «Зобов'язати виконкоми обласних і районних Рад, обкоми і райкоми КП(б)У: а) приділити особливу увагу організаційно-господарському зміцненню колгоспів; б) всемірно підтримувати ініціативу бідняцько-середняцьких господарств, які бажають об'єднатися у колгоспи, надаючи всебічну організаційну та виробничу допомогу». Ця постанова була сприйнята як форсування колективізації змучених війною сіл і надання матеріальної допомоги виключно колгоспам, яких на Покутті створено ще не було.

Спершу слід сказати, що 1946 рік в Галичині справді видався засушливим і неврожайним, однак вирощеного урожаю вповні вистачало для недопущення голоду. За спогадами старожилів, в 1946 році у селі Княже колгоспу ще не було, а в одноосібних господарствах зернові культури, як озимі, так і ярі, а також овочі вродили дуже мало. Картопля вродила теж дуже дрібненька, але ж все-таки була. Державної допомоги селянам продуктами харчування, кредитування чи інших форм допомоги селу не надавалося. Люди виживали, хто як міг.

З весни 1947 року селяни почали використовувати до вжитку новий урожай овочів і фруктів, який вродився добре, бо торішні запаси давно були вичерпані. Однак, незважаючи на неврожай 1946 року, органи влади силовим, примусовим методом заставляли виконувати значно завищені плани поставок зерна і картоплі державі, причому, плани здачі контингенту видавалися по всіх вирощуваних культурах. Розміри більшовицького контингенту значно перевищували розміри здачі контингенту в часи німецької окупації.

Замість організації державної допомоги голодуючому селу керівництво району при допомозі військ НКВС почало вимітати продукти з господарств. Тих селян, хто не міг виконати встановлені для них так звані «зобов'язання по здачі» зерна і овочів, арештовували і судили, як осіб, що бойкотують заходи радянської влади. Фактично під виглядом заготівель держава проводила повну реквізицію продовольчих ресурсів в господарствах села і прирікала людей на голодне животіння.

Сьогодні вже можна впевнено стверджувати, що Голодомор у селах Покуття фактично було свідомо спровоковано вищим партійним керівництвом держави, яке червневими указами 1947 року визначало, що «вирощений колгоспами хліб є державним надбанням, і дрібні посягання на нього зі сторони виробників безжалісно каратимуться». Держава і партія фактично дали санкцію на беззаконня у селі і навіть заохочували його. Голод став одним із засобів боротьби влади з повстанським рухом в Західній Україні та методом радянізації і колективізації краю.

Для прискорення темпів колективізації в Снятинський район зі східних областей та з РРФСР було направлено тисячі працівників НКВС, НКДБ, партійних функціонерів та державних чиновників. В кожному селі і хуторі був розміщений гарнізон військ НКДБ, а на залізничних станціях – підрозділи залізничних військ, які мали спільне завдання – вивозити з сіл продукти і людей. Їх точну кількість зараз визначити досить важко. Врешті, саме прислані кадри склали основу густої мережі органів партійної і радянської влади Станіславської області. Розкраяння області на десятки маленьких районів з 10–15 селами дало змогу владі обплутати тотальним контролем кожне село і маленький присілок. Про великі розміри нової кадрової політики свідчить хоча б той факт, що в 1959 р. в Західній Україні проживало більше 330 тис. росіян (5% всього населення), тоді як на вересень 1939 р. росіян тут майже не було.

Крім поставок сільськогосподарської продукції режим спустив плани обов'язкової підписки на державну позику, яка носила примусовий характер і поглинала до 40% прибутку селян, знижуючи і без того жебрацький рівень їх існування. Життя і діяльність сільського трударя були повністю регламентовані: селяни не мали паспортів, не могли залишити село без дозволу сільської ради, за тяжку працю фактично не одержували платні. До цього слід додати урізання присадибних ділянок і податки на кожну домашню тварину і навіть на дерева у садах. Така політика привела до вирізання худоби і знищення садів, бо платити накладені податки селяни змоги не мали.

Тож третій радянський Голодомор ударив передусім по безпосередніх виробниках сільськогосподарської продукції – по селянах. Через надмірні хлібозаготівлі, які фізично неможливо було виконати, своєчасно не оплачувались трудодні колгоспникам. У загальному на душу населення колгоспникам у 1946 році припало тільки 34 кг зерна при мінімальній потребі селянина 256 кг зернових на рік.

Про голодування в селах Галичини можемо прослідкувати по селах Княже і Драгасимів Снятинського району, в які голод зайшов у травні 1947 року, але пік його прийшовся на липень-серпень місяці. За свідченнями односельців та актів цивільного стану у майже повністю колективізованій сусідній Стецеві від голоду 1947 року померло 94 людини. У Княжому страшною голодною смертю померло шість осіб, у Драгасимові – дев'ять людей.

Ці люди стали жертвами тоталітарної системи влади і тому для вічної пам'яті про них складемо мартиролог безвинно замордованих страшною голодною смертю в Княжому наших односельчан: Данилюк Семен Дмитрович, 1896 р.н.; Данилюк Марія Василівна, 1901 р.н.; Никифорук Степан Петрович, 1912 р.н.; Никифорук Микола Григорович, 1933 р.н.; Ориджук Марія Степанівна, 1927 р.н.; Фербей Степан Михайлович, 1907 р.н.

Мартиролог померлих від голоду в липні 1947 року у селі Драгасимів складають: Василинюк Іван, р.н. не відом.; Грицюк Марія Василівна, 1875 р.н.; Грицюк Маця-Марія Григорівна, 1908 р.н.; Захаровська Олена, р.н. не відом.; Скрипник Олена Петрівна, р.н. не відом.; Чичул Настя Федорівна, 1885 р.н.; Чичул Олена Петрівна, 1901 р.н.; Цикалюк Григорій, 1931 р.н.; Хобзей Катерина Танасівна, 1886 р.н.

У тому, що у Княжому і Драгасимові від голоду у той рік не померло більше людей, найвірогідніше, слід завдячувати діям місцевої боївки УПА, яка не дозволила колективізувати на той час село і остаточно вивезти всі продукти з села.

У осінні місяці 1946 року, коли повністю проявився неврожай в усіх без винятку господарствах села, влада силовими методами, у формі облав і реквізицій вирощеного урожаю намагалася заставити людей виконати спущені з гори плани хлібозаготівель. Вірніше, просто вилучити у них продукти харчування, абсолютно не цікавлячись станом родин, наявністю дітей і хворих. Представники влади, їх називали у селі ще «партєйними», разом з військовими гарнізону НКДБ і місцевими «стрибками розпочали реквізиції і вивіз продуктів з села.

У цей час опір злочинним антинародним діям влади вчинила лише місцева сотня УПА. Час організації Голодомору відзначався найбільшою активністю боївок УПА в проведенні бойових операцій, чоти якої проводила нападу на гарнізони НКВС, на хлібозбірні пункти та підривали залізниці і під'їздні колії, знищували разом з представниками влади і місцевих її посібників. В протистоянні з владою і в боротьбі з організаторами Голодомору, наприклад, в селі Княже з осені 1946 до літа 1947 року боївка УПА понесла важкі втрати. Вдалося встановити, що у бойових сутичках і повстанських акціях за той час загинуло п'ятнадцять сільських бійців УПА. Літо 1947 року – це час найбільшого протистояння більшовицької влади з УПА, в ході якого організований Голодомор і кількість його жертв вдалося значно обмежити. Але у цей же час втрати, які у цій боротьбі понесли повстанські сили, привели до згортання опору і сил УПА в цілому в Галичині.

Сучасні дослідження матеріалів обласного архіву підтверджують, що голод на Прикарпатті мав штучний характер і був спрямований на винищення галицького селянства як класу приватних власників, що противилися створенню колгоспів, та матеріальної бази УПА. Як приклад свідомих дій робітничо-селянської влади, направлених на створення ситуації голоду по всій тодішній Станіславській області в 1947 році, можна привести стенограму позачергового серпневого бюро Чернелицького райкому партії від 1947 року: «... у господарствах, які не здали хліб, робили беззастережне вилучення, а в 400 підсобних господарствах, якщо на них не діяло попередження, то їх судили. Ми не можемо засудити всю область, бо це буде політично неправильно. Ми не вміємо поєднувати міри репресій з правильною виховною роботою, хоча репресії – це також виховна робота». Отже, людям влада взамін відібраних продуктів харчування залишила лише один вибір: або голодна смерть у селі, або смерть на сибірській каторзі.

Ситуацію з продовольством у селах Покуття ускладнив голод, який взимку 1946 року охопив центральні і південно-східні регіони колективізованої України. За спогадами очевидців Емілії Хом'як, Пилипа Голея, Ганни Гуцуляк, Ганни Тодорук, Івана Грінчака, Дмитра Фербея і Гафії Мамчак, в надчеремошські села з осені 1946 року почався наплив населення з Придністров'я (так званих басарабів), Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької, Полтавської областей, а також і з Львівщини. Люди їхали рятувати своє життя у ще не колективізований регіон не лише у поїздах, а й на товарних вагонах зверху, «обліпивши їх з усіх сторін, як мухи», голодні, а у багатьох випадках і вже опухлі від голоду. На залізничній станції Снятин спеціальний підрозділ залізничної міліції розганяв голодних, міліціонери жорстоко били опухлих з голоду людей і намагалися повернути їх назад. За донесеннями партійних органів у західних областях УРСР у той час було знято тільки з товарних поїздів 62 400 осіб, а за дві останні декади червня 1946 року – 97 633 осіб.

З іншого боку, для ОУН і УПА голод в колективізованій Україні був чудовим прикладом агітації проти організації колгоспів. Не лише з чисто людських почуттів, а й в інтересах самої ОУН повстанці просили людей в селі «годувати прибулих в село колгоспників» з південної України, ділитися з ними хоч останньою скибкою хліба і рятувати їх від голодної смерті. Пояснювали, що так ось житимемо і ми, як «селом опанує московський колгосп». Слід особливо відзначити, що у ті, вже далекі від нас 1946–47 роки, жителі східної і південної України не боялися бандерівців, які реально існували в той час і вели бойові дії проти влади і її каральних органів, а з останніх сил намагалися дістатися і врятувати своє життя в повстанському краю.

Однак, жителі Княжого, коли ще вдома були бодай якісь продукти, пекли для «голодних колгоспників» хліб, виносили до дороги каструлі з борщем. Багато сільських господарів приймали голодуючих до своїх родин і, як членам своїх сімей, рятували їм життя. Так у Княжому і у Драгасимові було врятовані від голодної смерті сотні людей. Однак багатьом виснаженим голодом і опухлим людям шмат паляниці чи миска борщу означали негайну смерть, і чимало з них, поївши, помирали. Опухлих від голоду намагалися відпоювали розведеним молоком, в кого воно, звичайно, було.

Врятувати велику кількість щодня прибуваючих до села голодних людей було неможливо, тому кожного дня зранку в ровах і на головній вулиці села виявляли нових прибулих, опухлих і померлих з голоду людей, які не дочекалися сонячного світла. Багато хто з них мав при собі ще й гроші, та не мав змоги купити собі продуктів. Таких у братській могилі хоронили разом з їх грішми. В могили померлі від голоду лягали безіменними жертвами системи, яка навіть не воліла їх по-людськи поховати і не вела обліку померлих своїх громадян.

Та трагедія у Княжому розвернулася влітку 1947 року, коли у селі були вичерпані запаси продовольства, державної допомоги не було ніякої, а сюди прибувало все більше голодного люду з інших регіонів України і з Молдавії.

Головною причиною притоку багатьох голодних людей в Княже була розкопана велика яма з картопляною патокою і мілясом на правому березі Черемошу під буковинським селом Баниловом, чутки про яку, як рятівницю від голодної смерті, розійшлися далеко за межами області. Та патока була відходами з колишньої австрійської гуральні. Люди розкопали ту давню яму і з того бурякового жому-мілясу та патоки пекли на вогні коржі і їх їли. Про той жом маємо спогади не лише мешканців Княжого, а і жительки з Львівської області пенсіонерки Ганни Попадюк, які, як дві краплі води, схожі між собою: «І вже не маємо що їсти. Наші люди йшли по жом аж до Снятина, в чужу область. Подалася туди і я з подружкою Сянею Гандзійкою. На що ми тільки не надивилися! Люди дорогою помирали, але не було сил їх поховати. І ми йшли далі. Дорослі чоловіки переходили річку Бистрицю вбрід. Бралися за руки і йшли, щоб течія не збила з ніг. Окремі не змогли встояти, падали і вже не піднімалися. А що робилося біля ями з жомом! Дехто тут же об'їдався тієї смердючої маси й уже не вставав. Ми переступали через мертвих. І досі страшно згадувати ті часи. Кілограми жому, які я принесла, не врятували від голодної смерті тата...». За спогадами Івана Грінчака, хоча через Черемош був організований перевіз людей трьома човнами, люди за тим жомом все-таки переходили Черемош і убрід, і багато знеможених тонуло у бурхливій воді, а тіла їх йшли за водою. Жом той їсти практично було неможливо, від його вживання померло багато людей. У селі кожного ранку збирали мертвих «басарабів» на дорогах на фіру і хоронили їх у спеціальній братській могилі на Каплинських обочах. А були вони всі православні християни, і немає на тій братській могилі пам'ятного хреста жертвам Голодомору й досі.

Знеможених голодом людей у Княжому через Черемош з одного берега ріки на другий щодня перевозило до того мілясу три човни: колгоспний, кооперативний і човен «стрибків». Кооперативний човен був великим, міг відразу перевезти до дев'яносто людей. Вечорами береги Черемошу були засвіченими вогнищами, що їх палили голодуючі з обох сторін ріки і пекли з жому коржі.

(Закінчення на 6–й стор.).

День памяті жертв Голодоморів. Площа перед обласною держадміністрацією в Івано-Франківську.

ГОЛОДОМОР НА ПРИКАРПАТТІ

(Закінчення. Поч. на 1, 5 стор.).

З колишніх розповідей Михайла і Івана Павлюків випливає, що влітку 1947 року у Княжому розігралася ще одна страшна трагедія, пов'язана з голодом. Дівчинка, років більше десяти, прізвище якої, на жаль, сьогодні встановити не вдалося, у лузі над Черемошем пасла корову. Одного разу під вечір корова повернулася додому сама, без пастушки. Рідні кинулися до лугу шукати дівчинку, та все марно. Дали знати людям з боївки УПА, щоб допомогли знайти дитину. Не знайшовши дівчини у лузі та опитавши інших пастухів, бійці УПА підійшли до групи «басарабів», що палили ватру над Черемошем і варили у відрі їжу. Заглянувши у відро, побачили, що там вариться голова дівчини, яку шукали, решта її тіла була вже з'їдена, лишилися лише кісточки під кущем. Голод довів цих людей до людоїдства і втрати людської подоби.

Повстанці спитали «басарабів», чому вони з'їли не корову, а дівчину. Ті відповіли, що піймати і зарізати корову не мають сили, а дівчину покликали, та підійшла, і вони, оточивши її, задушили всі разом. Бандерівці, заявивши, що всі, хто їв дівчину, вже перестали бути людьми і перетворилися на звірів, розстріляли всіх, хто знаходився біля вогнища без розбору. Жорстокість викликала взаємну жорстокість.

Кожного дня в селі фіра збирала померлих від голоду людей і везла до братської могили. Люди в селі почали якось звикати до тих смертей і сприймати їх безболісно, чого раніше ніколи в селі не було при всіх попередніх окупаційних режимах. Система своїми злочинами і жорстокістю почала знецінювати вікові духовні застави суспільства, а через десять років, як трохи зміцнів колгосп, ту братську могилу зрівняли з землею, а про заморених голодом... забули.

Звичайно, влада обліку померлих від голоду в Княжому не вела і старалася спровоковану нею трагедію викреслити як з історії села, так і з пам'яті народу. Тому про голод 1947 року протягом десятиліть в області і в районі офіційно замовчувалося, а інформація про ті страшні події була затаємничена. Однак, ця трагічна сторінка минулого в селі не забулася і передавалася від батьків дітям. Сьогодні ми стверджуємо, що братська могила померлих від голоду наших односельчан в Княжому разом з братською могилою померлих страшною голодною смертю «басарабів» стали символом тієї страшної більшовицької доби і системи комуністичного народовбивства. Ми стверджуємо, що спровокований нав'язаним жителям села режимом Голодомор був черговим злочином комуністичної системи влади перед своїм народом – знайти спогади мешканців села про поміч голодуючим від більшовицької влади і організованих нею колгоспів так і не вдалося. Бо допомоги голодним не було! Натомість є інші спогади: Ганна Шекеряк-Данилюк розповіла історію, почуту від чоловіка зі Снятинського району. 10-річна дівчинка в голодний рік ступила на вже перекопане поле з-під картоплі. Не встигла навіть нахилитися у пошуках забутої бульбини, як її застрелили «стрибки». За те, що «хотіла колгоспне вкрасти».

Пам'ятаймо жертви старшого покоління, бо вони покладені на олтар нашої незалежності, волі і свободи. Пам'ятаймо, що лише у власній, міцній державі може убезпечитися народ від геноциду нав'язаної їм чужої влади.

Та справа з Голодомором на Снятинщині ще не завершена. Івано-Франківська преса ще у 1997 році повідомляла, що сесія Івано-Франківської обласної ради ухвалила рішення «Про Голодомор 1947 року в селах області». Тоді ж депутати звернулися в прокуратуру з вимогою порушити кримінальну справу за фактом штучного голоду. Подали зібрані матеріали про голодомор – на 49 аркушах, де зібрані свідчення мешканців 30 сіл Прикарпаття і списки майже 600 померлих в них голодною смертю без врахування десятків тисяч померлих на Прикарпатті «басарабів», облік яких не вівся.

Через півтора року прокуратура справу закрила, а голод пояснила... посухою 1946 року. У 2004 році Генеральна прокуратура поновила справу про Голодомор на Івано-Франківщині. Вона розглядається й досі...

Мирослав МАМЧАК.
м. Севастополь.

ВЕЛИКИЙ ГОЛОД У КРИМУ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.).

Як наслідок, коли в 1921 році після суворої зими вдарила посуха, жителі бідуючих областей просто не мали де роздобути продовольства. Голод охопив 35 губерній із населенням 90 млн. чоловік. Гуманітарна катастрофа, що почалася біля Поволжя, поширилася на всю Лівобережну Україну, Центрально-Чорноземний район, частину Уралу.

Страшна біда не оминула і багатостраждальну кримську землю. У період із 1920-го по 1922 рік на півострів упала низка кліматичних катаклізмів, серед яких були страшна посуха 1921 року, за нею — навала сарани й затяжні заливні дощі. Влітку 1921 року внаслідок посухи в Криму загинуло 42% посівів, дві третини великої рогатої худоби, а вцілілі посіви давали лише кілька пудів із десятини.

Додаткову причину для голоду створювала висока концентрація на території півострова частин Червоної армії, постачання яких здійснювалося виключно за рахунок місцевих жителів. Щоб забезпечити себе продовольством, окремі червоноармійські загони займалися грабунками. Тяжке становище, яке склалося, погіршувала безграмотна політика влади, що ігнорувала місцеві умови, була націлена на «подолання» кризи шляхом грізних розпоряджень, розстрілів та конфіскацій.

Ще однією причиною майбутньої катастрофи був режим надзвичайного стану, встановлений у Криму відразу ж після приходу більшовиків восени 1920 року, внаслідок чого населення не змогло поїхати в сусідні області й було, по суті, приречене на неминучу загибель.

Після ліквідації Південного фронту на півострові залишалося багато офіцерів та солдатів Білої армії, які повірили обіцянкам про амністію, що їх дало напередодні радянське командування; цивільних і військових чиновників, біженців. На думку більшовицького керівництва, всі ці люди становили джерело потенційної загрози. Відоме висловлювання тодішнього голови Кримревкому Бели Куна: «...Крим — це пляшка, з якої жоден контрреволюціонер не вискочить».

Точна кількість жертв жахливої бойні вслід за цим навряд чи коли-небудь буде відома. Називають різні цифри: від 20 до 120 тисяч. Масові вбивства тривали щонайменше до травня 1921 року, проте заборона на вільне переміщення для жителів півострова зберігалася й після згортання цієї м'ясорубки.

Продрозверстка, скасована X з'їздом РКП (б) у березні 1921 року, тривала в Криму до червня. При цьому вилучення в населення продовольства проводилося у фантастичних масштабах: постановою Кримревкому було затверджено такі обсяги продрозверстки на 1921 рік: 2 млн. пудів продовольчого хліба, 2,4 млн. пудів кормових культур, 80 тис. голів великої і малої худоби, 400 тис. пудів фуражу. Навесні 1921 року як надлишки вилучали навіть посівний фонд.

У листопаді 1921 року в Криму було зафіксовано перші випадки смерті від голоду. За період із листопада по грудень загинуло близько 1,5 тис. чоловік. Голод швидко охопив міста і степову частину півострова. Спираючись на явно завищені дані кримської влади (у Москву доповіли, що отримано врожай 9 млн. пудів зерна, тоді як, фактично, було зібрано лише 2 млн. пудів), центр довго відмовлявся визнавати півострів голодуючим районом. Звернення кримчан у столичні інстанції залишалися без відповіді: їхні пристрасні благання й заклики про допомогу тонули в бюрократичній тяганині.

Тільки 16 лютого 1922 року, коли від голоду вже померло багато тисяч, на засіданні президії ВЦВК Кримську РСР визнали районом, охопленим голодом. Але навіть після цього Наркомат продовольства РРФСР встановив для кримського села продподаток на 1,2 млн. тонн зерна. Причому селянам забороняли засівати поля.

Внаслідок чого в травні 1922 року в Криму голодувало вже понад 400 тис. чоловік, із яких 75 тисяч померли голодною смертю. Інформаційні зведення тих років рясніли повідомленнями про самогубства на грунті голоду і масове людоїдство. Так, у Бахчисараї міліція заарештувала сім'ю циган, яка зарізала чотирьох дітей і з їхнього м'яса зварила суп. У Карасубазарі (нині – м. Білогірськ) мати зарізала свою шестирічну дитину, зварила її й почала їсти разом із 12-річною дочкою. Жінку заарештували, і на допиті в міліції вона збожеволіла. Після відправки в лікарню жінка померла. Дитяче засолене м'ясо знаходили всюди. У тому ж таки Карасубазарі міліція виявила склад, на якому було знайдено 17 засолених трупів, переважно дітей.

Ось що згадував про той час видний радянський учений-біохімік В.Кретович: «...Це були роки страшного голоду в Криму — навіть траплялися випадки людоїдства. Пам'ятаю, в місцевій газеті було повідомлення, що в Сімферополі встановили факт торгівлі пиріжками з людського м'яса. Я на власні очі бачив, як жінка їла сире м'ясо дельфіна. Люди помирали з голоду прямо на вулицях. Коли я йшов вранці до школи, то зустрічав віз, у якому везли трупи людей, що померли від голоду прямо на вулиці. Їх везли на братський цвинтар...»

Не менш шокуючі подробиці наводить у своїх спогадах дочка царського генерала М.Квашніна-Самаріна: «Навколо був страшний голод. Татари їли котів, собак і навіть трупи людей. Ми харчувалися лободою та цибулею з нашого саду... Одного разу до мене підійшла маленька дівчинка — донька нашої санітарки — і сказала із захопленням: «Сестрице, яке смачне людське м'ясо я їла!» <...> А то прибігла до мене наша татарка Айша й запитала, чи не хочу я подивитися на жінку, яку розстрілювали за людоїдство, але вона врятувалася тим, що впала, прикинувшись мертвою: її поранили тільки в руку. Вигляд цієї татарки справляв жахливе враження: це був скелет зі звірячим виразом, з очима, які горіли злобою...»

Член секції Помголу (центральна комісія допомоги голодуючим при ВЦВК під головуванням М.Калініна) І.Крамник свідчив про те, що відбувається у Сімферополі: «циганська слобідка, населена циганами, майже вся вимерла. Моторошно ходити безлюдними вулицями. Безліч голодних дітей тиняються містом і підбирають покидьки; тужливо-благаюче «дядьку, дай хлібця» не вщухає ні на хвилину. Населення звикло до картин голоду. На базарі в Сімферополі помирає молодий татарин, його передсмертний стогін губиться у вигуках торговців та покупців, які байдуже відвертаються від помираючого».

18 лютого 1922 року «Правда» писала: «Фунт хліба в Алупці коштує до 160 000 руб. Усі жахи Поволжя є в Криму: повністю з'їдено всю худобу й коней, сільське населення покидає свої житла і наводнює міста, відсоток смертності прогресивно зростає. На шосейних дорогах Севастополь — Сімферополь — Євпаторія, у містах, на вулицях і біля вокзалів валяються трупи... та залишені матерями діти».

Лікарні півострова були переповнені голодуючими, які помирали від виснаження. У 1921—1922 роки в самому тільки Феодосійському повіті, за офіційною статистикою, голодувало 49 тис. чоловік. У Севастополі голодувало понад 37 тис. чоловік. Упродовж першого півріччя 1922 року від голоду загинув 18191 чоловік.

«У різних частинах міста Севастополя, — повідомлялося в добовому зведенні НК від 18 лютого 1922 р., — лежать трупи, яких не прибирають по двох діб. Обивателі, що проходять повз трупи, посилають прокльони Радвладі. Смертність на грунті голоду день у день збільшується, наприклад за минулу добу було 20 випадків голодної смерті. Їх (мертвих. — Д.С.) ховають без жодної реєстрації і без обрядів». Першого червня 1922 р. севастопольська газета «Маяк комуни» писала: «Це був не просто голод, це голод, що веде до вимирання цілих селищ і безумства людоїдства».

На літо 1923 року кількість жителів півострова, які загинули голодною смертю, перевищила 100 тисяч чоловік.

Не можна сказати, що влада зовсім нічого не робила для боротьби з цим лихом. Першого грудня 1921 р. було створено Центральну республіканську комісію допомоги голодуючим (КримПомгол), яка впровадила низку податків, провела збір добровільних пожертвувань, організувала пункти харчування.

На початок 1922 року КримПомголом для голодуючих було закуплено 30 тис. пудів хліба всередині країни і 60 тис. пудів за її межами, 20 тис. пудів зернофуражу. У травні 1922 року на утриманні КримПомгола перебували 200 тисяч голодуючих. За весь 1922 рік комісія видала 1 481 127 пайків.

Допомогу голодуючим надавали і закордонні організації, насамперед Американська адміністрація допомоги (АРА). АРА відкрила 700 їдалень по всьому Криму. Як дар від народу США голодуючому населенню було пожертвувано 1 млн. 200 тисяч пудів продуктів. Станом на перше вересня 1922 року американці годували 117 276 тисяч дорослих, 42 293 дитини, 3100 хворих.

Крім АРА, допомогу голодуючим також надавали Міжнародний комітет робітничої допомоги голодуючим у Радянській Росії при Комінтерні (Міжробпомгол), міжнародне товариство «Верельф», єврейський «Джойнт», місії Фрітьофа Нансена, Папи Римського, американські квакери, німецькі меноніти, закордонні кримськотатарські, мусульманські благодійні товариства. Тим часом реальні результати діяльність усіх перелічених організацій почала давати лише з квітня 1922 року, коли на території півострова голодною смертю вже померло багато десятків тисяч жителів.

Штучно створений голод 1921—1923 років мав для Криму воістину катастрофічні наслідки. Населення півострова зменшилося із 719 531 до 569 580 чоловік. У запустінні опинилися багато населених пунктів. У Карасубазарі чисельність жителів упала на 48%, у Старому Криму — на 40,8, Феодосії — на 35,7, у Судакському районі — на 36%, багато сіл гірського Криму вимерли повністю. Остаточно подолати наслідки голоду вдалося лише до середини 1920-х років.

Таким чином, після закінчення Громадянської війни Крим пережив справжню катастрофу, яка забрала більше життів, ніж півострів втратив за всі попередні роки. Попереду був нетривалий період відносного благополуччя і затишшя, що скоро зміниться новими потрясіннями.

Дмитро СОКОЛОВ.
http://www.dt.ua/3000/3150/70718/

* * *

(Автор висловлює подяку досліднику проблем історії Громадянської війни в Криму, члену Спілки російських, українських і білоруських письменників Автономної Республіки Крим В'ячеславу Зарубіну).

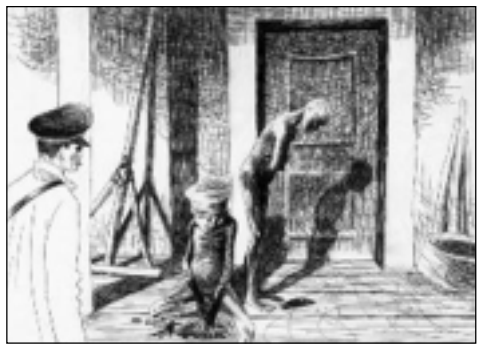

У ФРАНЦІЇ ВИЙШЛА КНИГА ПРО ГОЛОДОМОР

У Франції вийшла друком книга коміксів «Українські зошити (спогади про радянські часи)», в якій розповідається і про Голодомор-геноцид 1932—1933 років. Автор — відомий італійський художник Ігорт — уже розпродав 10 000 примірників цієї книги в Італії. Незабаром збірка ілюстрованих оповідей і споминів українців про недавнє минуле вийде у світ англійською, німецькою та іспанською мовами, — повідомляє Бі-Бі-Сі.

Автор говорить: «Я відчув справжній шок від того, що побачив та почув. Зі мною вперше таке сталося... І я тоді подзвонив своєму видавцеві і сказав, що хочу робити іншу книгу», — розповів він Бі-Бі-Сі.

Приголомшливо новою інформацією стала для Ігорта тема Голодомору. До приїзду в Україну він ніколи не чув про штучний голод, організований комуністичною владою тодішнього СРСР, що забрав життя мільйонів українців.

Пан Ігорт розповів: «Я також маю короткий фільм на 3 хвилини, де можна побачити справжні обличчя моїх героїв. Один із них, Микола Васильович, просто на вулиці почав плакати. Це було приголомшливо, цей неймовірний, не висловлений біль».

«Українські зошити» — принципово новий для автора жанр. В інтерв'ю Бі-Бі-Сі художник сказав, що в його творчому житті вперше так сталося, щоб тема несподівано зацікавила настільки, що змусила на якийсь час відмовитися від решти творчих планів.

За відгуками фахівців та аматорів жанру, Ігорт є одним із найпомітніших італійських художників, які спеціалізуються на коміксах. Він має численні призи, а також власне видавництво «CoconinoPress».

Прес-центр Центру досліджень визвольного руху.

Богдан СТУПКА:

«ЯКЩО НА СЦЕНІ БУДЕ ВИСОКОХУДОЖНІЙ ТВІР, ТО НА НЬОГО ПІДУТЬ ВСІ — І РОСІЙСЬКОМОВНІ, І УКРАЇНОМОВНІ...»

ФРАНКІВСЬКІ «ЛЕВ І ЛЕВИЦЯ»

Ось він, такий довгожданий третій дзвінок, після якого вхід до зали заборонено... Стає темно... За якусь мить на сцені Кримського українського музично-драматичного театру починається священнодіяння – спектакль... І майже як у більшості випадків, у режисера-постановника, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата Державної премії ім. І. Котляревського Станіслава Мойсеєва, простір сцени — чорний, щоправда, з вкрапленнями білого, червоного та срібного. Художник-постановник вистави Володимир Карашевський розмістив серед сцени велике дзеркало - як двері, що ведуть у внутрішній світ персонажів - до їхньої душі... А ще підвищення, яке водночас є й ніби подружнім ложем головних героїв, і, можливо, могилою, згарищем, на якому часом спалахують примхливо-ніжні чи щиро-зваблиі іскорки загаслої любові та пристрасті... І срібна куля – а чи як символ життєвого тягаря, а чи як усієї Землі, а чи як життя однієї окремо взятої людини, а мо' й складного клубка усіх взаємин...

Так почався вечір 19 листопада у кримській столиці, де на сцені Українського театру давали трагіфарс «Лев і Левиця» Ірени Коваль у виконанні акторів Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка. У головних ролях - неперевершені Богдан Ступка та Поліна Лазова.

Нагадаємо, що першопрочитання цієї п'єси сучасного українського драматурга англійського походження Ірени Коваль відбулося ще 8 років тому - у грудні 2002 р. До речі, в Київському Молодому академічному театрі.

В основі драматургічного твору - незнані до цього для широкого загалу глядачів і поціновувачів красного письменства сімейні взаємовідносини класика російської літератури Льва Толстого та його дружини Софії. У роботі над текстом автором були використані щоденники подружжя Толстих, які вони писали протягом майже півстоліття свого подружнього життя. Ірені Коваль, на думку критиків, вдалося створити не просто якийсь життєпис родини Толстих, а витончену глибоку п'єсу про вічні категорії людського буття: любов, ненависть, творчість, довіру, підтримку.

До речі, тоді, на прем'єрі, була присутня і правнучка графа Толстого Анастасія Толстая з двома сестрами. У лютому 2003 р. з неймовірним успіхом ця вистава була показана у Польщі, на сцені краківського Старого театру. А через 5 років після прем'єри у Молодому театрі п'єса «Лев і Левиця» прийшла на сцену театру ім. І.Франка. У липні 2008 року вистава навіть брала участь у Міжнародному фестивалі в м. Гданськ (Польща).

Прикметно, що у «Лева і Левиці» незмінною лишилася постановочна група: режисер-постановник Станіслав Мойсеєв, художник-постановник Володимир Карашевський, про яких говорилося вище, композитор Юрій Шевченко та художник по костюмах Олена Богатирьова, художник по світлу Віктор Святненко, звукорежисер Олег Чорний. А до віртуозного дуету Богдана Ступки і Поліни Лазової доєдналися провідні та молоді актори-франківці: народний артист України Лесь Задніпровський у ролі Тургенєва; заслужена артистка України Єлизавета Слуцька (мати Соні); лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка Андрій Водичєв (Янгол, Танєєв), Олександр Логінов (Чертков); і молодь - Олексій Зубков та Ярослав Гуревич у ролі молодиків; Дмитро Рибалевський (Сергій - син Толстих); Олена Медвєдєва (Саша Толстая).

Цікаво, що сімферопольці та гості кримської столиці мали змогу наблизитися до розуміння життя та психології творчості відомого російського письменника завдяки грі франківців, які виступали на сцені українського театру ввечері саме напередодні 100-ї річниці роковин Льва Миколайовича. (20 листопада далекого 1910 року він пішов з життя.)

А от у Севастополі франківських «Лева і Левицю» бачили минулого 2009 року, коли театр приїздив туди з гастролями, про які «КС» розповідала своїм читачам.

Але як і минулого року, так і цього, у залі повний аншлаг, незважаючи на те, що герої п'єси говорять українською мовою. Бо ж справжнє мистецтво не має мовних кордонів.

БОГДАН СТУПКА: «ПРИХОДЬТЕ В ТЕАТРИ, В ФІЛАРМОНІЇ І НА ВИСТАВКИ»...

Не дивлячись на те, що під час цих гастролей у Криму зустріч франківців, зокрема, й Богдана Ступки, з журналістами не було заплановано, нам вдалося кілька хвилин до спектаклю поспілкуватися з Богданом Сильвестровичем. І через призму його світогляду, коли про складне і суттєве говориться простими словами, ми спробували глянути на світ навколо нас його очима.

«І я знаю боксера з таким прізвищем, - іронічно зауважив Богдан Сильвестрович, коли ми говорили про те, що в Сімферополі є академік Володимир Сидоренко, який написав п'єсу про Івана Грозного і приніс, щоб митець почитав її. - Та всі ми тепер знаємо футболіста Шевченка, а Тараса от не знаємо...»

Митець звернув нашу увагу й на те, що у переважній більшості на гастролі возять тільки російські театри, а тут - Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка.

«І ви знаєте, воно дуже відрадно, що завдяки роботі нашого продюсера Михайла Бондаренка ми маємо змогу гастролювати, а ще битком людей у залі. І так не тільки в Сімферополі, а й в Запоріжжі та інших містах. «Лева і Левицю» сприймають «на ура!». Все гарно, бачите», - зазначив Богдан Сильвестрович.

Щодо самої постановки, то, на його думку, вона дуже не проста: «Наша емігрантка – Ірена Коваль хотіла написати докторську дисертацію і занурилася в архівні матеріали, що зберігаються в Лондоні. Результатом роботи стала п'єса. Ми її, щоправда, трохи удосконалили, а результат ви бачите на сцені. А от щодо акторської гри, задумів режисера, персоналії самого Льва Толстого, то для мене не було нічого важкого, - розповів актор. - Грається ж не письменника, а людину. Я ж не пишу так, як Толстой, тому не можу зіграти... А от людські відносини між дружиною і чоловіком – це головне у виставі. Вона дуже автобіографічна. Є ж листування, є щоденники... Саме тому Лев Миколайович вийшов у нас не хрестоматійним, і це нормально».

Богдан Сильвестрович згадав, що на прем'єру було запрошено правнучку Толстого з Лондона. До речі, їй постановка сподобалася, єдине, що вона відзначила, що борода у її прадіда була більшою, але це не впливає на глибинну сутність спектаклю.

Розповів художній керівник Національного академічного драматичного театру ім. І.Франка і про те, що свій 91 театральний сезон, після чотирирічної перерви, вони відкрили «Украденим щастям».

«Думав, що ми постаріли, і тому хотів робити нову редакцію, але почали грати - і все, як кажуть, нормально. Багато хто дивується, кажуть, що це нова річ у нас. Одним словом, підтверджується приказка, що нове, то добре забуте старе, - усміхаючись, зауважив Богдан Сильвестрович, і ще трохи розповів про найближчі плани франківців. - Зараз ми готуємо прем'єру, яка має відбутися 24 грудня. Це буде п'єса Ігоря Афанасьєва «Урус-шайтан» (Байка про Сірка - кошового отамана, шевальє Д'Артаньяна і турецького султана). Потім буде п'єса французького драматурга Шмідта – про актора Фредеріка Леметра, а потім у нас підуть українські забуті романси - спектакль, у якому поєднається любов, декаданс, вокзал і 25 українських романсів. Це моя давнішня мрія – зробити постановку на основі українських забутих романсів. Вони дуже мелодійні й красиві. Їх варто згадати і показати людям!»

А от намагання «де юре» українських театрів нібито догодити глядачеві, і по можливості заробити якусь копійчину, показуючи спектаклі російською мовою, Богдан Ступка вважає не дуже доцільним. «Російські театри є у багатьох містах країни. В них й мають йти спектаклі російською мовою. А українські театри мають бути українськими, - зауважив Богдан Сильвестрович. - Не там шукають причину, чому глядач не ходить до театральної зали. Переконаний, якщо на сцені буде високохудожній твір, то на нього підуть всі - і російськомовні, і україномовні. Я би цього не робив... У нашому театрі і українську, і європейську класику ми ставимо українською. Люди із задоволенням ходять до нас, і не тільки українці, а й росіяни, поляки. Ми й на гастролі їздимо. Наприклад, цього року в Петербург привезли 5 назв - «Легенду про Фауста», «Одруження» Гоголя, «Кайдашеву сім'ю», «Тевьє» і «Наталку Полтавку». Зали були битком набиті, і, коли вже давали останній спектакль, «Наталку Полтавку», то підійшов глядач і сказав, що їм не треба перекладу, вони й так все розуміють. Мистецтво не має кордонів, не має якогось мовного бар'єру. Воно належить людям».

А от на питання, чи легко керувати зірками, Богдан Сильвестрович, майже ні на мить не задумавшись, відповів: «Я вважаю, що у нас в театрі нема зірок. У нас є просто дуже хороші артисти. А зірка – це щось таке з примхами, цяцянками, забаганками, постійними скандалами. Колектив же театру ім. І. Франка - це дуже хороші актори, яких рідко де знайдеш».

Завершуючи нашу спонтанну, але від того не менш цікаву і плідну бесіду, Богдан Ступка побажав усім кримчанам: «Ходіть в театр, а особливо в український. А ще приходьте в філармонії і на виставки»...

ТРОХИ ПРО АКАДЕМІЧНІСТЬ

Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка було заснований 1920 року видатним режисером, актором, театральним діячем Гнатом Юрою. За дев'ять десятиліть театр по праву посів одне з чільних місць в історії українського та світового театру. Видатні майстри сценічного мистецтва: режисери, сценографи, композитори, драматурги вважають за честь бути представленими на сцені, що пам'ятає Амвросія Бучму, Нонну Копержинську, Наталію Ужвій, Аркадія Гашинського, Поліну Нятко, Мар'яна Крушельницького та ін.

У квітні 2008 року вистава «Наталка Полтавка» І. Котляревського у виконанні франківців мала честь відкривати Український дім у Нью-Джерсі. В листопаді того ж року відбувся показ вистави «Голодний гріх» В. Стефаника, яку театр присвятив світлій пам'яті жертв Голодомору.

І це тільки маленька дещиця усього того, що було здійснено в стінах цього відомого українського театру, а попереду, і чомусь у це віриться, ще більше нових звершень і вирішення життєвих питань. Адже, як казав Олександр Герцен, театр якраз і є тою найвищою інстанцією для вирішення усіх життєво важливих питань.

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

Священнодіяння франківців на сцені підійшло до кінця... Залу підхопила спільна хвиля овацій... Відпускати Богдана Ступку і Поліну Лазову з їхніми спільниками по «Левові і Левиці» сімферопольський глядач не хотів... Осінні квіти... Бурхливі оплески... І пошана в очах... Справжнє мистецтво і талант не мають мовних чи будь-яких інших перешкод – їм підвладне людське серце і розум...

Вийшовши з театру, глядач знову в очікуванні такого бажаного, і водночас суворого, третього дзвінка, після якого вхід до зали заборонено...

Катерина КРИВОРУЧЕНКО.

Фото О. НОСАНЕНКА.

«ЦИМ КОНКУРСОМ МИ ВІДДАЄМО ШАНУ НАШОМУ ВИДАТНОМУ ЗЕМЛЯКУ...

21 листопада в Національному академічному театрі опери та балету ім. Т. Г. Шевченка відбулося урочисте закриття II Міжнародного конкурсу імені Стефана Турчака та гала-концерт переможців конкурсу.

Привітати учасників та переможців творчих змагань в цей вечір на сцену Національної опери України вийшли Міністр культури і туризму Михайло Кулиняк (голова Оргкомітету конкурсу), видатний український композитор Євген Станкович (голова міжнародного журі), ректор Національної музичної академії України ім. П.Чайковського Володимир Рожок, члени міжнародного журі конкурсу, серед яких – знаменитий український диригент Володимир Сіренко.

Вітаючи лауреатів, Михайло Кулиняк зауважив: «Цим конкурсом ми віддаємо шану нашому видатному земляку, непересічному музиканту та диригенту Стефану Турчаку, який своєю творчістю вписав яскраві сторінки в історію українського музичного мистецтва. Цим конкурсом ми в котрий раз демонструємо міжнародній спільноті, що сучасне музичне мистецтво України відповідає високим світовим стандартам. Хочу щиро привітати з перемогою лауреатів, а тим, хто залишився без нагород, побажати натхнення та завзятості, тому що ваші перемоги ще попереду».

Євген Станкович відзначив, що у цьому році Міжнародний конкурс імені Стефана Турчака відбувся на надзвичайно високому рівні: «Я щасливий з того, що ім`я Стефана Турчака набуло нового життя».

Володимир Рожок висловив подяку Міністерству культури і туризму України за те, що вперше за всі роки свого існування конкурс імені Стефана Турчака був профінансований вчасно і в належному обсязі, «тому ми мали можливість своєчасно виплатити гонорари членам міжнародного журі та грошові винагороди лауреатам».

Міністр культури і туризму Михайло Кулиняк вручив дипломи переможцям – лауреату І-ї премії Сергію Голубничому з України та лауреату ІІ-ї премії Олексію Богораду з Росії. ІІІ премію поділили між собою Катерина Осадча (Україна) та Бобомурод Худойкулов (Узбекистан).

Після церемонії нагородження відбувся гала-концерт лауреатів конкурсу, під час якого у виконанні Національного симфонічного оркестру України під орудою молодих диригентів-переможців прозвучали твори Петра Чайковського, Миколи Римського-Корсакова, Дмитра Шостаковича, Євгена Станковича, Моріса Равеля та інших композиторів.

http://mincult.kmu.gov.ua

Колись, ще за царя Гороха, коли «Кримська світлиця» приходила до читачів вчасно і регулярно (і не лише в Інтернеті, як тепер), в останню п'ятницю кожного місяця вона робила слухняним і допитливим малюкам кольоровий друкований подаруночок – єдину в Криму україномовну дитячу газету–вкладку у «Світлицю» – «Джерельце». Ось і цієї останньої листопадової п'ятниці «Джерельце» прийшло б до вас – з дитячими віршиками і малюнками, шкільними репортажами й оповіданнями, загадками і скоромовками, конкурсами і призами… Кому це заважало? Чому, здавалося б, такі дорослі і правильні дяді і тьоті, від яких це залежало, зруйнували, замулили, не підтримали, не вберегли струмочок рідної мови, дитячої творчості, прагнення до прекрасного, до спілкування, до духовного збагачення й вдосконалення?

Не будемо посипати голову попелом – давайте вірити, що «Джерельце» ще воскресне і знову прокладе собі русло–стежинку до юних дитячих душ! Дайте тільки стати на ноги «мамі» – «Світлиці»! А щоб ви його зовсім не забули, ми й підготували цей невеличкий випуск–сторіночку дитячої газети. «Джерельце» живе і житиме, бо без нього, погодьтеся, якось сумно і безбарвно на світі…

МОЇ ДРУЗІ ЯБЛУЧКА

30 листопада у Данила Кононенка, учня 4-го «б» класу Української школи-гімназії м. Сімферополя, день народження. Йому виповнюється 9 років.

Данило - надзвичайно енергійний хлопець, добре начитаний. Лише за час літніх канікул він прочитав понад 30 книг художньої та науково-популярної літератури, солідних за обсягом (в середньому, 300-400 сторінок!). Добре вчиться, окрім рідної української, гарно володіє російською, англійською мовами. Разом з дідусем писали радіодиктант, і Данило написав його на 11 балів (зробив лише одну помилку). Читає журнал «Барвінок», пропагує це чудове видання серед своїх однокласників, розв'язує завдання, які щономера «Барвінок» пропонує своїм юним читачам. За вправне розв'язання цих завдань журнал «Барвінок» нагородив хлопчика своїм «Дипломом».

Данило не тільки багато читає, а й пробує сам писати. Ось і цього разу він написав коротеньке фантастично-казкове оповіданнячко «Мої друзі яблучка» і сам проілюстрував його.

«Джерельце» щиро вітає Данилка Кононенка з його 9-річчям, бажає йому добре навчатися і, звичайно ж, писати до дитячої газети свої нові твори.

Хай щастить тобі, Данилку! Рости великий та розумний на радість своїм батькам, сестричці, братику, дідусям та бабусям!

* * *

ЯКОСЬ я сидів і пив чай, а на іншому кінці столу лежало жовтеньке яблучко. П'ю і раптом чую, що мене хтось кличе. А це, виявляється, яблучко! Ми привіталися. Яблучко назвалося дівчинкою на ім'я Жовтушка. Вона спитала у мене: «Це хіба правда, що у вас яблука їдять?»

«Так», - сказав я. «Але я Тебе, Жовтушко, їсти не буду, я тебе краще намалюю», - довершив я свою мову.

І зненацька із-за хлібниці викотилося двоє яблук: червоне і зелене. Жовтушка відрекомендувала мені їх своїми братами. Червоного звали Редик, а зеленого - Симик.

Хлопці - яблучка виявилися вельми компанійськими. Разом ми зіграли партію в шахи, почитали, подивилися мультики по телеку, випили ще чаю (щоправда, яблучкам довелося налити в блюдечко). Так вони й досі у мене живуть, мої любі яблучка. Я навіть намалював їх. Ось, подивіться!

Данило КОНОНЕНКО, учень 4-го «б» класу Української школи-гімназії м. Сімферополя.

ЧУЖИМ ДОБРОМ НЕ ЗБАГАТІЄШ

ТВОРИ УЧНІВ 5-Х КЛАСІВ СІМФЕРОПОЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ №3 (ВИКЛАДАЧ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ - МАРІЯ МИСКОВА).

Жила собі дівчинка Маша. У неї була мрія: мобільний телефон. Одного разу Маша йшла зі школи та побачила чорний телефон, який хтось загубив, підняла його і радісно побігла додому. Наступного дня Маша взяла телефон у школу. Коли був урок української, в клас зайшла дівчинка та запитала:

- Ви не бачили чорний телефон?

Маша зблідла, але нічого не сказала. Коли уроки закінчились, Маша побачила ту саму дівчинку. Вона щось шукала. Маша підійшла ближче, протягнула руку з телефоном й сказала:

- Тримай! Я знайшла його у густій траві.

- Дуже, дуже дякую! - зраділа дівчинка.

Вдома Маша розповіла усе мамі й лягла спати. А мама порадилась із татом - і на наступний день Маша знайшла під ліжечком новесенький телефон!

Владислава Романько, 5-А.

* * *

Одно разу, коли я йшов до школи, знайшов десять гривень. Коли прийшов, то почув, як хлопчики Петро і Вітя розмовляють. Петро жив дуже далеко і його сім'я була бідною, він казав Віті: «Я сьогодні по дорозі до школи загубив десять гривень, не чув, може хтось розповідав, що знайшов ці гроші?» Мені стало соромно і було шкода Петрика. Його мати працювала в кінці міста і вона не змогла б приїхати, щоб забрати хлопця. І мені прийшла думка – а якщо покласти десять гривень йому в портфель непомітно! Я так і зробив. Петро, коли хотів їхати додому, зібрався й побачив свої гроші. Петрик одразу зрадів, і мені стало краще на душі, тому що я зробив добру справу!

Дмитро Каша, 5-Д.

* * *

Одного разу Оля і Наташа гуляли. Сталося так, що у Олі випав гаманець. Але вона це не побачила, а Наташа помітила. Наталка підняла його і вже хотіла віддати Олі, але поміркувала: «Там так багато грошей, я залишу його собі» - і не віддала.

Наступного дня Оля вже усіх розпитала, чи не бачив хто гаманець! Усі діти казали, що не бачили. Коли у школу прийшла Наталка, Оля спитала і її, але дівчинка сказала, що теж не бачила. Через деякий час Наталці стало дуже соромно, вона віддала гаманець Олі, вибачилась і пішла.

Оля помітила, що Наталка сторониться її, підійшла та спитала:

- Чому ти пішла від мене?

- Мені здається, що після цього випадку із гаманцем ти не будеш зі мною товаришувати.

- Чому?

- Тому що я погано вчинила.

- А давай знов гуляти і товаришувати? – запропонувала Оля

- Давай! – зраділа Наталка.

Ось так: чужим добром не збагатієш, а справжніх друзів треба цінувати!

Аліна Мокрухова, 5-Г клас.

ДИВОСВІТ КАТЕРИНИ БІЛОКУР

Нещодавно у відділі мистецтв «Дитячої бібліотеки ім. В. Н. Орлова» пройшла літературно-художня година «Очі Землі, душа Землі», присвячений 110-річчю з дня народження Катерини Білокур. Учні 8 класу школи №24 м. Сімферополя познайомилися з творчістю художниці, її життям, дізналися про те, як маленька дівчина з села Богданівка Пирятинського повіту Полтавської губернії (тепер це Яготинський район Київської області) стала великою художницею. Учні побачили репродукції картин Катерини Білокур: «Мальви і троянди», «Цар-колос», «Привіт, урожаю», «Квіти ввечері». Але найбільше їх вразили картини «Богданівські яблука» та «Натюрморт з колосками і глечиком».

У картині «Богданівські яблука» учні побачили любов і тугу художниці до рідного краю. Яблука на цій картині – як символ Вітчизни...

Після заходу учні, під враженням побаченого, вирішили ближче познайомитися з творчістю Катерини Білокур і спробувати себе в ролі художника.

«КРИМЧАНОЧКА»

Дорого дня, шановна редакціє! Я хочу взяти участь у вашому конкурсі духовної краси «Кримчаночка». Мене звуть Ганна БЕРКУТ. Мені дванадцять років. Я навчаюсь у 5-Д класі НВК «Школа-ліцей № 3» ім. А. С. Макаренка. Окрім навчання у школі я вчуся грати на гітарі та ходжу у секцію плавання. Дуже люблю малювати. Із своєю майбутньою професією ще не визначилася.

У конкурсі можуть взяти участь всі-всі-всі! Надсилайте нам ваші фотознімки з короткими розповідями про себе. Голосувати за претендентки можна за допомогою **SMS на номер +38(096) 919-75-85; E-mail:krymchanochka@ukr.net** або листами на адресу редакції з поміткою «Кримчаночка» на конверті. Чим більше голосів набере ваша обраниця, тим більше у неї шансів стати фіналісткою!

ФОТОКОНКУРС ДИТЯЧОЇ МРІЇ

Конкурс, що проводився Державною соціальною службою для сім'ї, дітей та молоді за підтрики ЄС, протягом вересня та жовтня зібрав близько 2400 фотографій, присвячених сімейним цінностям та відповідальному батьківству. Журі визначило дев'ятеро переможців із різних регіонів України.

Всеукраїнський фотоконкурс «Світ дитячої мрії» за підтримки проекту ЄС «Права жінок та дітей в Україні – комунікаційний компонент» у 2010 році вперше проводився онлайн у трьох категоріях: для аматорів, професіоналів та дітей до 18 років. Тема сучасної сім'ї та відповідального батьківства викликала неабиякий резонанс – протягом вересня та жовтня на сайт конкурсу було надіслано близько 3000 фотографій, а безкоштовні майстер-класи «Школи сімейної фотографії», що відбувалися паралельно у Києві, відвідало близько 500 учасників.

Загальний призовий фонд конкурсу складав 5000 євро. Журі обрало дев'ять переможців, які 11 листопада на урочистій церемонії нагородження у Києві отримали цінні призи – фотокамери, фотопринтери та аксесуари. Приємно відзначити, що більшість фіналістів виявилися з невеликих міст та сіл різних регіонів України.

Ознайомитися з усіма конкурсними роботами, а також дізнатися більше про умови фотоконкурсу «Світ дитячої мрії» ви зможете на сайті - **http://www.family-album.com.ua/.**

Організатори Всеукраїнського фотоконкурсу «Світ дитячої мрії» – Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту, Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді, Український фонд «Благополуччя дітей» і проект Європейського Союзу «Права жінок та дітей в Україні – комунікаційний компонент». Мета його проведення - підтримати сімейні цінності, стимулювати громадську дискусію про важливість виховання дітей в адекватному сімейному оточенні.

Однією з переможниць конкурсу стала Наталя Кравець з м. Кагарлик. На її фото (унизу) - подружжя Міщенків: Сергій Олексійович та Олена Василівна, що мешкають у селі Горохуватка Кагарлицького району на Київщині, маючи своїх трьох дітей, створили прийомну сім'ю, взявши на виховання двох хлопчиків та двох дівчаток. І зупинятися на цьому не збираються!

«Батьку легко з нами!»